

Møtedato: 25.03.2025

Vår ref.:
2025/610-2Saksbehandler:
Lars RøslieDato:
13.03.2025

Styresak 21-2025 Konseptrapport samlokalisering av nødmeldetjenestene i Tromsø

Forslag til vedtak

Styret i Universitetssykehuset Nord-Norge HF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN) tar rapport *Utredning om samlokalisering av nødmeldetjenesten i Tromsø* til orientering.
2. Styret støtter administrerende direktørs vurdering om ikke å samlokalisere AMK sentralen ved UNN sammen med politi og brann på politihuset i Tromsø.
3. Styret ber administrerende direktør om å initiere et samarbeid mellom AMK, politi og brann for å utarbeide rutiner for jevnlig informasjonsutveksling samt reetablere felles fagdager og øvelser mellom nødmeldetjenestene i Tromsø.

Formål

Saken skal gi styret beslutningsgrunnlag for å fatte vedtak om Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN) skal delta i forprosjekt vedrørende samlokalisering med politi, brann og akutt medisinsk kommunikasjonssentral (AMK). I saken presenteres rapport *Utredning om samlokalisering av nødmeldetjenesten i Tromsø* og direktørens vurdering av anbefalingene som kommer frem i utredningsarbeidet (rapporten).

Bakgrunn

Nødmeldingstjenesten skal sikre at befolkningen får rask og riktig hjelp i nødsituasjoner. Det forventes at tjenesten til enhver tid er tilgjengelig, effektiv og har tilstrekkelig kvalitet.

Innenfor samfunnssikkerhet viser forskning at det har vært utfordringer knyttet til tverrsektorielt og tverretatlig samarbeid i forbindelser med større hendelser. Med bakgrunn i disse erfaringene fikk Politidirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet å tilrettelegge for gjennomføring av samlokalisering av nødmeldetjenestene (SAMLØK). Samlokalisering er i utgangspunktet et

pålegg til politi og brann, der spesialisthelsetjenesten inviteres inn. Det er i dag tre samlokaliseringer av nødmeldetjenesten hvor også 113 sentralene (AMK) er inkludert i SAMLOK. Disse ligger i Finnmark, Nordland og Agder.

I 2022 ble idéfase om samlokalisering av nødmeldetjenestene i Tromsø hvor også UNN var invitert med, gjennomført. Rapporten fra idéfasen ble behandlet i styresak 28-2023 *Sluttrapport for idéfasen Arktisk nød- og beredskapssenter – Samlokalisering av nødmeldesentralene i Tromsø*.

Styret besluttet at UNN skulle være med videre i konseptfasen. Styrets vedtak var som følger:

- 1. Styret ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF tar Sluttrapport for idéfase Arktisk nød- og beredskapssenter til orientering.*
- 2. Styret godkjenner at Universitetssykehuset Nord-Norge HF sammen med Troms Politidistrikt og Tromsø kommune går videre til konseptfase i tråd med Digitaliseringsdirektoratets anbefalte prosjektmetodikk for offentlige prosjekter.*

I styresaken var det lagt stor vekt på behovet for nye arealer til AMK-sentralen samt det endrede risikobilde i Norge med klima, hybride trusler og større nasjonale kriser som vil kreve god koordinering av innsatspersonell. Vurderingen fra administrerende direktør var at det var hensiktsmessig for UNN å delta i konseptfasen sammen med politi og brann.

Anbefalinger i sluttrapporten fra idéfasen og konseptutredning

Sluttrapporten fra idéfasen kom med en rekke anbefalinger til det videre arbeid som nå er gjennomført i konseptfasen, herunder:

- Innhente erfaringer fra andre samlokaliseringer av nødmeldetjenester
- Utforsker organisering av tjenestene, herunder betydningen av nærhet til eget fagmiljø
- Kartlegge samhandling mellom etatene og med andre aktører – før, under og etter hendelser
- Forankring med eiere, myndigheter og andre premissgivere
- Involvering av tillitsvalgte/verneombud/medarbeidere og forankring i egen virksomhet
- Videre utredning av mulige bygg/lokasjoner inkl. avklaringer med aktuelle gårdeiere
- Kostnadsestimater (investering, drift, transisjon), med overordnede usikkerhetsanalyser og avklaringer knyttet til økonomistyring, finansieringsmodeller og mulige finansieringskilder

I sluttrapporten fra konseptutredning SAMLOK Tromsø – *Utredning om samlokalisering av nødmeldetjenesten i Tromsø (vedlegg)* er hovedfunnene i rapporten at man bør samlokalisere nødmeldesentralene på politihuset i Tromsø. Dette alternativet anbefales fordi det gir de største samfunnsøkonomiske gevinstene. Utredningen mener at

samløkaliserings vil føre til bedre informasjonsflyt og raskere beslutninger, noe som kan være avgjørende i nødsituasjoner. Ved å samløkalisere nødmeldesentralene forventes følgende positive samfunnsøkonomiske virkninger:

- Kortere responstid
- Økt kvalitet i beslutningene
- Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen
- Økt totalberedskap i nordområdene

Samlet sett innebærer dette at samhandlingen mellom nødetatene forventes å bli mer effektiv og kunne håndtere nødsituasjoner med høyere kvalitet.

Tromsø kommune behandlet sluttrapporten i kommunestyret den 12. februar 2025 hvor de besluttet å gå videre til forprosjektfasen for samløkalisering av nødmeldesentralene i Tromsø.

Saksutredning

Stortingsmeldingene om helseberedskap¹ og totalberedskapsmeldingen² understreker betydningen av tverrsektorielt samarbeid i kriser og krig. Helseberedskapsmeldingen slår fast at helse leverer best beredskap i krise og krig ved å bygge på utøvelse av hverdagsberedskapen. Begge meldingene tar til orde for tett samarbeid mellom helsesektoren og forsvaret i en terror- og krigssituasjon. Ingen av meldingene omtaler SAMLOK, verken som et spesielt beredskapstiltak eller i andre sammenhenger.

Behov for nye lokaler

I idéfasen ble det vektlagt at AMK-sentralen ved UNN hadde behov for nye lokaler. Det pågår nå et arbeid med å utrede muligheten for å flytte AMK-sentralen til SIVA-bygget som ligger i umiddelbar nærhet til UNN. Det vil være nødvendig, uavhengig av eventuell samløkalisering med politi og brann, at AMK-sentralen får nye lokaler.

Samløkalisering med Flykoordineringssentralen

Flykoordineringssentralen (FKS) er en del av Luftambulansetjenesten HF, og har en nasjonal funksjon med koordinering av ambulanseflyressursene i Norge.

FKS var med i idéfasen for SAMLOK, men ønsket ikke å gå videre inn i konseptfasen. Luftambulansetjenesten HF har besluttet å ikke inkludere FKS i et SAMLOK Tromsø. Begrunnelsen for dette er at FKS har en nasjonal funksjon, og ønsker derfor ikke å være plassert sammen med lokalt politi og brann.

¹ [Meld.St.5 \(2023-2024\) - En motstandsdyktig helseberedskap](#)

² [Meld.St.9 \(2024-2025\) Totalberedskapsmeldingen - Forberedt på krise og krig](#)

Samlokalisering av FKS og AMK viser seg å ha stor verdi spesielt ved alvorlige hendelser. Det oppnås raskere beslutninger og medfører god koordinering av luftressurser. Ressursene sitter fysisk nært i samme rom og det er derfor korte beslutningslinjer. FKS ønsker fortsatt å være samlokalisert med AMK.

Medisinsk koordinering av ambulansefly (MKA) ivaretar hastegradsvurdering av ambulanseflyoppdrag. Denne funksjonen utføres i dag av 3 koordineringspunkt ved UNN, Ålesund og Lørenskog. I ny nasjonal organisering av MKA vil UNN få beslutningsmyndighet ved uenighet om prioritering av ressurser og håndtering av oppdrag. Det fordrer også at MKA er nært knyttet til FKS.

Erfarings fra SAMLOK NORD og relevans for AMK sentralen ved UNN

Etter at AMK-sentralen i Bodø ble samlokalisert med politi og brann i 2017 ble det gjennomført følgeforskning i regi av Sintef/NTNU³. Forskingen fra SAMLOK NORD peker på at kunnskap om hverandres metodikk og oppgaver under oppdrag har økt, og at de sektorielle barrierene mellom politi, helse og brann er redusert ved felles samlokaliserte operasjonssentraler. I tillegg trekkes det frem gevinster som flere felles øvelser og evalueringer. Det kommer ikke frem i rapporten om det var flere oppdrag som løses i felleskap/samhandling etter at SAMLOK NORD ble etablert.

AMK-sentralen i Tromsø er både en nasjonal, regional og lokal sentral, i motsetning til de tre AMK-sentralene som er samlokalisert med politi og brann. I tillegg til de nasjonale funksjonene med medisinsk koordinering av ambulansefly har AMK-sentralen i Tromsø også den regionale funksjonen med å koordinere luftambulansehelikoptere (AMK-LA). AMK-sentralen ved UNN er også kontaktpunkt for alle 113, 112 og 110 sentraler i regionen.

Den lokale AMK-funksjonen håndterer 113 samtaler samt koordinerer ambulansebil/båt ressurser i ansvarsområde. Det er kun ved lokale hendelser AMK ved UNN har et samarbeid med lokalt politi og brannvesen. Slikt samarbeid er det i dag behov for ved 3-5 % av alle hendelser. Det er derfor usikkert om erfaringer med SAMLOK fra lokal AMK-sentraler kan overføres til en regional AMK-sentral.

Responstid og kvalitet

I konseptfasen er det vurdert at samlokalisering vil gi kortere responstid. For helse sin del er det akuttmedisinforskriften⁴ som sier noe om responstid i AMK-sentralen. Ifølge akuttmedisinsk forskrift skal AMK besvare 95 % av alle 113-anrop innen 1 minutt. Dette innebærer at operatørene skal være i stand til å besvare nødanrop raskt for å kunne vurdere situasjonen og varsle ressurser. AMK Tromsø besvarte i 2024 i gjennomsnitt 98 % av alle 113-anrop innen ett minutt, noe som er godt innenfor nasjonale krav. Selv om det hevdes at responstiden kan bli bedre ved samlokalisering, er det viktig å understreke at effektiviteten i å håndtere medisinske nødsituasjoner ikke bare avhenger av fysisk nærhet til andre etater, men av hvor godt AMK-operatørene kan sine spesifikke oppgaver og koordinerer med andre etater på en strukturert og effektiv måte.

³ [Følgeforskning på samlokalisert nødmeldesentraler i Bodø](#)

⁴ [Akuttmedisinforskriften](#)

Ifølge sluttrapporten fra konspetutredning SAMLOK Tromsø forventes bedre kvalitet i bistand til berørte innbyggere ved en samlokalisering av nødetatene i Tromsø. I 2015 ble nødnett operativt for alle nødetatene som kommunikasjonsplattform. Det er nå talegrupper der alle involverte kommuniserer. Tidligere utfordringer hvor nødetatene ikke "fant hverandre" er nå eliminert da det er utarbeidet nye varslingsprosedyrer. Eksempler på dette er trippelvarslings og PLIVO (pågående livstruende vold) samt at all kommunikasjon foregår via nødnett.

Medvirkning

Saken er lagt frem i medvirknings- og drøftingsmøter i uke 11. Protokoll og referat fra møtene legges frem som referatsaker i styremøtet 25.03.2025.

Vurdering

Alle utredninger peker på en mer usikker fremtid, med mer komplekse utfordringer hvor behovet for et godt samarbeid mellom både sivile aktører og sivil og militære sektor må styrkes. Dette er hendelser som forutsetter effektiv og enhetlig samhandling fordi den enkelte etat alene ikke har verken myndighet, ressurser eller kompetanse til å håndtere hendelsene alene. Samfunnsoppdraget til UNN bør derfor i større grad sees i sammenheng med hvordan vi løser helserelaterte utfordringer i samarbeid med de andre nødetatene, samt med kommunehelsetjenesten (legevaksentralen).

Det er imidlertid flere forhold som taler mot en samlokalisering med nødetatene i Tromsø. Et av argumentene for SAMLOK Tromsø er bedre samarbeid og forståelse mellom helse, politi og brann. Dette kan også oppnås ved andre tiltak som å reetablere felles fagdager. Frem til 2019 var det arrangert fagdager mellom etatene. Dette opphørte i 2019 da pandemien kom og er ikke reetablert. Utveksling av informasjon mellom etatene kan etableres og forbedres uten en samlokalisering ved å ta i bruk blant annet digitale samhandlingsplattformer. En virtuell samlokalisering mellom nødetatene vil være mulig å realisere i fremtiden. Da vil det også være mulig å inkludere de andre nødmeldetjenestene i regionen, noe som regional AMK vil ha stor nytte av.

AMK-sentralen i Tromsø er helt avhengig av å få nye lokaler. En relokalisering av AMK-sentralen i Tromsø kan ikke vente på SAMLOK. Begrunnelsen for dette er at arbeidsmiljøet/inneklima til operatørene i sentralen er svært dårlig. Det har ikke vært mulig å iverksette kompenserende tiltak for å lukke avvik fra vernerunder i eksisterende lokaler.

Operatørene i AMK-sentralen besvarer 98 % av alle 113-anrop innen ett minutt i henhold til akuttmedisinske forskrifter. AMK ved UNN har ansvar for flere oppgaver til sammenligning med lokale AMK-sentraler som er samlokalisert. I UNN er det etablert et nært og viktig samarbeid mellom Flykoordineringssentralen (FKS), medisinsk koordinering ambulansefly (MKA) og koordinering av ambulansehelikopter (AMK-LA).

SAMLOK vil ikke gi endringer i organisering og drift av nødmeldesentralene fordi det fortsatt vil være tre unike nødmeldesentraler (helse, brann og politi). For UNN er det viktig å fortsette samarbeidet med et felles operasjonsrom for AMK og FKS som i dag. SAMLOK vil ikke legge til rette for denne samhandlingen.

Hensynet til den regionale og nasjonale funksjon ved AMK i Tromsø, samt behov for samlokalisering med FKS taler mot en samlokalisering med de øvrige nødetatene. Administrerende direktørs anbefaling er derfor å ikke gå videre til neste fase i prosjektet sammen med de øvrige nødetatene. Etatene bør jobbe videre med å utvikle gode samarbeidsflater og prosedyrer. Dette gjelder også øvelser som er svært viktige uansett lokalisering av etatene. Tettere samarbeid, bedre informasjonsdeling, felles øvelser og evalueringer av hendelser er ikke avhengig av at nødmeldesentralene er samlokalisert.

Tromsø, 18.03.2025

David Johansen (s.)
administrerende direktør

Vedlegg:

- Utredning om samlokalisering av nødmeldetjenestene i Tromsø - sluttrapport

Sammen for et trygt samfunn

Utredning om samlokalisering av
nødmeldetjenestene i Tromsø

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	3
Sammendrag	5
1 Innledning	7
2 Bakgrunn og metode.....	8
2.1 Bakgrunn for konseptutredningen.....	8
2.2 Mandat for utredningen	10
2.3 Avgrensninger.....	11
2.4 Metode i konseptfasen	11
3 Kartlegging av utfordringer, behov og ambisjoner.....	13
3.1 Dagens situasjon	13
3.2 Samhandling mellom aktørene.....	21
3.3 Fremtidige behov	24
4 Mål og rammer for konseptene.....	27
4.1 Samfunns mål.....	27
4.2 Effektmål	28
4.3 Krav til konseptene.....	28
4.4 Resultatmål.....	29
5 Relevante konsepter.....	31
5.1 Alternativ 0: Å fortsette som i dag (nullalternativet)	31
5.2 Alternativ 1: 110, 112 og 113 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø	33
5.3 Alternativ 2: 110, 112 og 113 samlokaliseres ved ny lokasjon i Tromsø	35
5.4 Alternativ 3: 110 og 112 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø.....	36
6 Prinsipielle spørsmål	39
6.1 Personvern og informasjonssikkerhet	39
6.2 Regler for samhandling	40
6.3 Sikkerhet og tilgangsstyring.....	40
6.4 Konklusjon.....	40
7 Positive og negative virkninger	41
7.1 Om den samfunnsøkonomiske analysen	41
7.2 Forutsetninger for de prissatte virkninger	42
7.3 Prissatte virkninger.....	43
7.4 Ikke-prissatte virkninger.....	46
7.5 Realopsjoner.....	57
7.6 Fordelingsvirkninger	58

8	Anbefalt konsept.....	59
8.1	Samlet vurdering og anbefalt konsept	59
9	Veien videre.....	61
9.1	Prosjektspesifikke suksessfaktorer og fallgruver	61
9.2	Forslag til risikoreduserende tiltak	62
9.3	Viktige elementer til et videre arbeid med en gevinstrealiseringsplan	62
	Referanser	63

Sammendrag

Anbefalt alternativ

Konseptutredningen viser at det samfunnsøkonomiske beste alternativet er å samlokalisere nødmeldesentralene (110, 112 og 113) ved politihuset i Tromsø. Dette alternativet anbefales fordi det gir de største samfunnsøkonomiske gevinstene. Samlokaliseringen vil føre til bedre informasjonsflyt og raskere beslutninger, noe som er avgjørende i nødsituasjoner. Ved å samlokalisere nødmeldesentralene forventes følgende positive samfunnsøkonomiske virkninger:

- Kortere responstid
- Økt kvalitet i beslutningene
- Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen
- Økt totalberedskap i nordområdene

Samlet sett innebærer dette at samhandlingen mellom nødetatene blir mer effektiv og kan håndtere nødsituasjoner med høyere kvalitet. Bakgrunnen inkluderer erfaringer fra tidligere hendelser, for eksempel viste brannen på tråleren Bukhta Naezdnik et behov for bedre koordinering.

For det videre arbeidet anbefales det at prosjektet knyttes opp imot politiets dialog med Statsbygg rundt utviklingen av dagens politihus i Tromsø. Det anbefalte alternativet innebærer at dagens leieavtale med Statsbygg utvides med de nye arealene og at det utarbeides en fremleiekontrakt til Universitetssykehuset i Nord-Norge og Tromsø kommune.

Når tre ulike virksomheter skal flytte sammen hos en av partene, er det viktig at arbeidskultur og måten den løpende driften gjennomføres på ikke defineres av den ene parten. Slik sett kan det være utfordrende å få realisert gevinstene. Erfaringene fra planleggings- og gjennomføringsprosessen for SAMLOK Agder er at de tre nødmeldesentralene likestilles og at man anerkjennes hverandres kultur og arbeidsmetoder. Slik sett er det nødvendig at det etableres et programkontor som planlegger, styrer og koordinerer alle aktiviteter knyttet til planleggings- og gjennomføringsprosessen for SAMLOK Tromsø.

Metode

Rapporten bygger på erfaringer fra andre regioner hvor nødmeldesentraler er samlokalisert. Det fremheves at samlokalisering kan føre til bedre informasjonsflyt, raskere beslutninger, og økt sikkerhet både for befolkningen og innsatsmannskapene. Metodene som er brukt inkluderer analyser av dagens situasjon, kartlegging av fremtidige behov og erfaringer fra andre regioner.

Dagens situasjon

Dagens situasjon beskriver hvordan nødmeldesentralene opererer hver for seg. Konseptrapporten har også identifisert at dagens situasjon skaper utfordringer med informasjonsdeling og koordinering. Fremtidige behov inkluderer bedre samhandling og bruk av ny teknologi for å møte komplekse utfordringer som klimaendringer, økt turisme og endringer i kriminalitetsbildet.

Mål og rammebetingelser

Samfunnsmålet er å bedre ivaretagelse av innbyggernes sikkerhet gjennom økt samarbeid og forbedret kommunikasjon mellom nødetatene. Effektmålene inkluderer forbedret samarbeid, økt profesjonalisering av operatører, og bedre informasjonsdeling. Konseptene vurderes ut fra deres evne til å oppfylle disse målene.

Konsepter

Fire konsepter vurderes:

Nullalternativet: Fortsette som i dag, med separate nødmeldesentraler.

Alternativ 1: Samlokalisere alle tre nødmeldesentralene ved politihuset i Tromsø.

Alternativ 2: Samlokalisere alle tre nødmeldesentralene ved en ny lokasjon i Tromsø.

Alternativ 3: Samlokalisere 110 og 112 ved politihuset, mens 113 forblir i sine nye lokaler i Forskningsparken Tromsø.

Alternativanalyse

Den samfunnsøkonomiske analysen viser at Alternativ 1 gir best netto nåverdi, med betydelige økonomiske fordeler gjennom mer effektiv ressursbruk og redusert responstid. Ikke-prissatte virkninger inkluderer forbedret samarbeid mellom nødetatene, økt profesjonalisering av operatører, og bedre informasjonsdeling, som alle bidrar til økt sikkerhet og trygghet for innbyggerne. I tillegg vil dette bidra til at nødetatene håndterer komplekse nødsituasjoner og bidrar til økt samfunnssikkerhet i Tromsø og nordområdene.

Rapporten avsluttes med en rekke anbefalte tiltak for videre prosess for å sikre en vellykket prosess med samlokalisering i Tromsø.

1 Innledning

Høsten 2024 ankom lasteskipet RUBY Breivika havn i Tromsø. Skipet hadde søkt nødhavn på grunn av skader på skroget og var lastet med store mengder av det potensielt farlige stoffet ammoniumnitrat. Etter ankomst mottok politiet en bekymringsmelding om at rederiet ønsket å reparere skadene på skipet i Breivika. Politiet jobbet intensivt for å få oversikt over situasjonen, og etter kort tid ble skipet beordret bort fra Tromsø.

Denne beslutningen var blant annet basert på erfaringene med brannen på tråleren Bukhta Naezdnik i 2019 og konsekvensene denne hendelsen hadde for Tromsø-samfunnet.

I håndteringen av begge hendelsene hadde politiet tett dialog og samhandling med de andre nødetatene i Troms. De hadde også tett dialog med nasjonale myndigheter i Kystverket og Sjøfartsdirektoratet. Samhandlingen foregikk i stor grad over telefon eller radio, og det var krevende å sikre en effektiv informasjonsflyt på tvers av etatene.

Bilde 1 Cengiz Tokgöz (2022)

I dag er nødmeldesentralene lokalisert på ulike steder i Tromsø. Dersom sentralene blir samlokalisert kan dette bidra til en rekke forbedringer ved tilsvarende hendelser i fremtiden, og dermed en bedre tjeneste for befolkningen og samfunnet. Samlokalisering kan blant annet bidra til en effektiv deling av informasjon mellom nødetatene. Tromsø brann og redning har f.eks. svært god kompetanse på farlige stoffer, og gir faglige råd ved ulykker med kjemikalier eller brennbare stoffer. Dette er viktig for politiet som skal ta kritiske beslutninger, og det er viktig for ambulansetjenesten som raskt må gi riktig behandling til de som er skadd i ulykken.

Samlokalisering kan også bidra til at nødetatene raskt og effektivt får en felles forståelse av situasjonen. Ved ulykker og uønskede hendelser stilles det store krav til beslutninger og tiltak. Manglende situasjonsforståelse kan medføre at man prioriterer feil, eller kaster bort tid og ressurser i akuttfasen. Dersom nødmeldesentralene er samlokalisert vil man raskt få oversikt over samfunnets samlede ressurser og kunne sette disse inn der behovet er størst.

I håndteringen av alle typer ulykker og hendelser vil det være nødvendig å vurdere risiko, både for innbyggerne og for innsatsmannskapene. Etter en ulykke mottar nødmeldesentralene mye informasjon fra publikum og det er krevende å få et samlet bilde over situasjonen. I en samlokalisert sentral vil man raskt og effektivt kunne samle denne informasjonen og formidle denne til innsatsmannskapene og til ledere på strategisk nivå. Dette vil også sette myndighetene i stand til å gi informasjon og råd til befolkningen når det er nødvendig.

Siden invasjonen av Ukraina i 2022 har vi sett en drastisk endring i den sikkerhetspolitiske situasjonen i nordområdene. Stortinget har nylig vedtatt en historisk styrkning av forsvaret, og dette vil sette store krav til det sivil-militære samarbeidet i Nord-Norge. Dersom myndighetene skal kunne beskytte befolkningen og kritiske samfunnsfunksjoner i en sikkerhetspolitisk krise, vil dette kreve enda tettere samarbeid mellom nødetatene. I slike situasjoner må nødmeldesentralene ta en større rolle i å koordinere den sivile beredskapen, slik at samfunnets samlede ressurser utnyttes raskt og effektivt. Også her vil samlokalisering bidra til en bedre tjeneste for innbyggerne og for samfunnet.

2 Bakgrunn og metode

I dette kapittelet gis en beskrivelse av bakgrunn for konseptutredningen, herunder en kort beskrivelse av hvilke aktører som omfattes av utredningen, kort om erfaringene fra samlokalisering andre regioner, samt anbefalingene fra arbeidet med idefasen i 2022. Videre gis det en oversikt over mandatet og avgrensninger i konseptfasen. Avslutningsvis gis en kort gjennomgang av metoden for konseptfasen.

2.1 Bakgrunn for konseptutredningen

Nødmeldingstjenesten er en samfunnskritisk funksjon og samfunnets forventning til tjenesten er høy. Den skal sikre at befolkningen får rask og riktig hjelp i nødsituasjoner. Det forventes at tjenesten til enhver tid er tilgjengelig, effektiv og har tilstrekkelig kvalitet. Tjenesten skal sikre godt samvirke internt og mellom nødetatene samt løpende faglig utvikling i takt med generelle endringer i fagetatene og i samfunnet for øvrig. Det forventes at tjenesten er enhetlig og at kvalitet og effektivitet er lik uansett hvor brukerne befinner seg i landet. For publikum er nødmeldingstjenesten det viktigste kontaktpunktet til nødetatene og redningstjenesten som helhet.

Nødmeldingstjenestene i Tromsø består av brann og redningstjenesten (110-sentralen), politi (112-sentralen) og helsevesen (AMK 113-sentralen). Nødmeldesentralene er navet i nødetatene og utgjør en samfunnskritisk funksjon. Hver etat har sitt eget nødnummer og sin egen nødmeldingssentral, hvor operatører med etatsspesifikk fagkunnskap besvarer nødtelefonen, utalmerer ressurser og bidrar i koordineringen av oppdragsløsningen. Ved større hendelser vil flere eller alle nødetatene kunne bli kalt ut til samme skadested. Dette gjør at samordning og samarbeid mellom etatene er avgjørende for kvalitet og effektivitet i løsningen av samfunnskritiske beredskapsoppgaver.

Flykoordineringssentralen (FKS) inngår i en nasjonal funksjon som i dag er samlokalisert med Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral (AMK) på Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN). Flykoordineringssentralen inngår ikke i konseptfasen siden de ønsker å spesialisere seg på flykoordinering, og er dermed ikke en del av samlokaliseringen av nødmeldetjenestene.

I hovedsak er nødanropene kun relevant for den nødmeldesentralen som mottar anropet, f.eks. ved et medisinsk nødstilfelle eller en kriminell handling. Slik sett kan det på overordnet nivå synes unødvendig å samlokalisere nødmeldetjenestene. Imidlertid er det store samfunnsøkonomiske gevinster med samlokalisering når alle tre nødmeldesentralene har mulighet til å samordne ressurser og holde tett dialog under hendelser i regionen. Dette behovet er størst ved særlig alvorlige situasjoner hvor det er mulig å redusere de negative samfunnsøkonomiske kostnadene av hendelsen. Et eksempel på dette er ved hendelser som involverer trippelvarsling hvor alle etatene er involvert.

Innenfor samfunnssikkerhet viser forskning¹ at det er utfordringer knyttet til tverrsektorielt og tverretatlig samarbeid i forbindelser med større hendelser. Blant annet pekes det på at det er svakheter knyttet til organisering, ledelse og samarbeid mellom berørte etater. Videre er det også svakheter i forbindelse med varsling og alarmering, og situasjonsrapportering. Den samme forskningen peker også på at evakuering, behandling og oppfølging, samt informasjons- og medie håndtering har forbedringspunkter.

Med bakgrunn i disse erfaringene fikk Politidirektoratet (POD) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) å tilrettelegge for gjennomføring av samlokalisering av nødmeldetjenestene.

¹ Intensjonsavtale for samlokalisering av nødetatenes alarmsentraler (Bodø, sept. 2013)

Samlokalisering vil inkludere de akuttmedisinske kommunikasjonsentralene (AMK/ 113-sentralene) i de regioner der det er regional enighet om det.

I starten av 2023 var halvparten av landets nødmeldingssentraler til brann- og redningsvesenet og politiet samlokalisert². I Nordland (Bodø), Finnmark (Kirkenes) og Agder (Kristiansand) er alle tre meldingssentralene samlokalisert. Oversikt over SAMLOK per 1 juni 2024 vises i Tabell 2.1 under.

Tabell 2.1 Oversikt over SAMLOK per 1. juni 2024

Samlokalisert	Området
Nødnummer 110, 112, 113	Finnmark, Nordland, Agder
Nødnummer 110, 112	Møre og Romsdal, Sør-Øst, Øst, Innlandet
Ingen samlokalisering per 1.juni. 2024	Troms, Trøndelag, Vest, Oslo, Sør-Vest

Erfaringene fra samlokalisering andre steder viser at det kan ligge betydelige gevinster i samlokalisering av nødmeldetjenesten. Forskning³ understøtter også at det er gevinster å hente av samlokalisering, og at det er ingen funn som peker i retning av at samlokaliseringen har ført til svekkelser av det etatsinterne arbeidet. Et annet viktig funn er at en forutsetning for gevinstene er god involvering av ansatte i forbindelse med planlegging og gjennomføring av samlokaliseringen. Av positive gevinster peker forskningen på at samlokaliseringen har bidratt til en generell profesjonalisering av operatørrollen og en gjennomgående læringskultur i sentralene. Andre positive effekter er økt kunnskap om de andres arbeidsform, ressurser og nettverk, noe som har ført til økt tillit, felles arbeidsmiljø og en lavere terskel for å ta kontakt.

I 2022 ble det gjennomført en idéfase om samlokalisering av nødmeldetjenestene i Tromsø. Arbeidet i konseptfasen og denne rapporten bygger på dette arbeidet. Sluttrapporten fra idéfasen kom med en rekke anbefalinger til videre arbeid i konseptfasen.

- Innhente erfaringer fra andre samlokaliseringer av nødmeldetjenester
- Utforsker organisering av tjenestene, herunder betydningen av nærhet til til eget fagmiljø
- Kartlegge Samhandling mellom etatene og med andre aktører – før, under og etter hendelser
- Forankring med eiere, myndigheter og andre premissgivere
- Involvering av tillitsvalgte/verneombud/medarbeidere og forankring i egen virksomhet
- Videre utredning av mulige bygg/lokasjoner inkl. avklaringer med aktuelle gårdeiere
- Kostnadsestimer (investering, drift, transisjon), med overordnede usikkerhetsanalyser og avklaringer knyttet til økonomistyring, finansieringsmodeller og mulige finansieringskilder

Prosjektet vurderes som strategisk viktig for Troms og Tromsø, og er forankret på toppnivå og operativt nivå i alle de involverte enhetene, samt politisk og administrativt i kommunen.

² NOU 2023:17, s. 332

³ Følgeforskning på samlokalisering av nødetatene i Bodø (Sintef, mars 2021)

Samlokalisering bygger tillit i nødmeldingstjenesten (Ellingsen og Antonsen, Norsk statsvitenskapelig tidsskrift, Årgang 33, nr. 3-4-2017)

2.2 Mandat for utredningen

Føringer for samlokalisering er blant annet gitt av oppdraget JD har gitt til POD og DSB⁴ om å tilrettelegge for gjennomføring av samlokalisering. Dette skal inkludere AMK-sentralene i de regioner der det er regional enighet om det.

Andre sentrale rammebetingelser:

Lover, forskrifter, krav og andre føringer for aktørenes operative virksomhet.

- Aktørenes operative/tjenestemessige behov.
- Grensesnitt mot andre beredskapsorganisasjoner og tilstøtende virksomheter.
- Finansielle rammebetingelser.
- Sikkerhetsloven.
- Helsepersonelloven.
- Politiregisterloven.
- Geografiske og bygningsmessige rammebetingelser inkl. reguleringsplaner.
- Teknologiske forhold og krav til infrastruktur.

Prosjektmetodikk og malverk:

- Digitaliseringsdirektoratets prosjektmetodikk (Prince2) benyttes.
- Aktuelle malverk benyttes i den grad det er relevant.

Forutsetninger

I 2018 ble det forsøkt å få til en samlokalisering i Tromsø mellom 110 og 112, men prosessen ble stoppet som følge av økonomiske konsekvenser ved den foreslåtte løsningen. I denne konseptfasen legges det opp til en trinnvis prosess for å sikre forankring og avklaring av kritiske forhold før det investeres mye tid og penger på utredninger. Erfaringene fra forrige prosess skal hensyntas i konseptfasen.

Etatene understreker viktigheten av at alle tre aktører (110, 112, 113/AMK) er med på prosjektet. I den sammenheng nevnes at det pågår et nasjonalt prosjekt som ser på fremtidig organisering av Medisinsk Koordinering Ambulansefly (MKA) i Norge.

Gjennomføring av konseptfasen i henhold til dette mandatet forutsetter at aktørene stiller med nødvendig kompetanse, kapasitet og beslutningsmyndighet. Konseptfasen skal sikre at et eventuelt prosjekt vil være riktig bruk av virksomhetens ressurser for å tilfredsstille et definert behov. Dette gjøres ved å utrede alternative konsepter og velge det beste. Konseptfasen skal sikre at ledelsen får god, relevant og tilstrekkelig informasjon til å beslutte om de skal sette i gang et nytt prosjekt, og gjøre et bevisst og gjennomtenkt valg av konsept. Slik sikrer man at de involverte partene prioriterer riktig innenfor sin prosjektportefølje.

Gevinster og gevinstrealisering

I konseptfasen skal gevinstene fra idefasen videreutvikles og beskrives i konseptvalgutredning. Gevinstrealiseringsplanlegging innebærer å beskrive hva virksomheten skal gjøre når prosjektet er

⁴ Brev av 25.03.2015 og 26.03.2015

gjennomført slik at effekten oppnås. Gevinstrealiseringsplanen må ses på som en operativ handlingsplan til bruk i gjennomføringsfasen av prosjektet og ved overgang til drift.

2.3 Avgrensninger

I henhold til erfaringene fra idéfasen deltok Flykoordineringssentralen (FKS) i starten av arbeidet med konseptfasen. I mai 2024 valgte FKS å ikke være med i arbeidet med konseptfasen. Dette skyldes at de ønsket å spesialisere seg på flykoordinering. Denne utredning er derfor avgrenset mot nødmeldesentralene 110, 112 og 113. Vi har også avgrenset utredningen i henhold til ordlyden i vedtaket om samlokalisering fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Justis- og beredskapsdepartementet. Vedtaket legger en rekke føringer på utformingen av sentralene, herunder krav om at sentralene skal ligge vegg i vegg med glass-vegger og at man har mulighet til å åpne og lukke dørene mellom sentralene.

2.4 Metode i konseptfasen

I konseptfasen er det brukt flere metoder og kilder for å kartlegge dagens situasjon og fremtidige behov, identifisering av alternative konsepter og verdsetting av de samfunnsmessige virkningene av å samlokalisere nødmeldetjenestene i Tromsø.

- I gjennomgangen av relevante dokumenter og litteratur er det lagt vekt på styrende dokumenter som NOUer og meldinger til Stortinget, samt forskning og evalueringer på området. Se vedlegg A for litteraturliste med samlet oversikt.
- For å etablere en felles forståelse og dele kunnskap og erfaringer er det gjennomført en AMK-dag og en politi-dag med befarings på nødmeldesentralene.
- I Agder er de tre nødmeldesentralene (110, 112 og 113) samlokalisert i nye lokaler. I april 2024 ble det gjennomført en studietur til SAMLOK Agder hvor erfaringene med planlegging og gjennomføring ble gjennomgått. Alle de tre nødmeldetjenestene deltok med ledelse og representanter fra ansatte, verneombud og tillitsvalgte.
- Det er gjennomført fem workshop som har tatt for seg dagens nødmeldesentraler og hvordan de fungerer, behov for areal og funksjoner ved å samlokalisere de tre nødmeldesentralene (110, 112 og 113), muligheter for å utnytte eksisterende areal ved å samlokalisere ved politihuset i Tromsø og verdsetting av de samfunnsmessige virkningene å samlokalisere de tre nødmeldesentralene (110, 112 og 113).
- Den samfunnsøkonomiske analysen er gjennomført i henhold til DFØ sin veileder for samfunnsøkonomiske analyser. Se nærmere beskrivelse av metode og forutsetninger i kapittel 6.1.

Gjennom hele prosessen har det vært lagt vekt på medvirkning og involvering. Dette innebærer at nødmeldesentralene har deltatt med ledelse og representanter fra ansatte, verneombud og tillitsvalgte i arbeidsmøter, workshoper og befaringer.

I konseptfasen er det gitt tilbakemeldinger fra de ansatte ved 113-sentralen at nærheten til sykehuset er viktig, da det gir mulighet for tett samhandling med øvrige deler av den akuttmedisinske kjeden i spesialisthelsetjenesten. Videre ble det gitt tilbakemelding om at samlokalisering kan utfordre taushetsplikten 113-sentralen er underlagt i henhold til helsepersonelloven.

Denne rapporten har forsøkt å svare ut noen av disse tilbakemeldingene. I kapittel 6.1 omtaler vi de prinsipielle utfordringene, lovverket og tidligere erfaringer med håndtering av taushetsplikt og personvern i en samlokalisert sentral. I kapittel 5 kommer det frem at det er besluttet å flytte 113-

sentralen bort fra sykehuset, og at det pågår forhandlinger om leie av lokaler i forskningsparken i Tromsø. Dersom 113-sentralen uansett flyttes bort fra sykehuset vil det uansett vært behov for en dedikert lege som kan ha det overordnede medisinske ansvaret i sentralen. En samlokalisert sentral vil ikke utgjøre noen endring i organiseringen av 113-sentralen sammenlignet med plassering av sentralen i forskningsparken.

3 Kartlegging av utfordringer, behov og ambisjoner

Dette kapittelet gir en introduksjon til nødmeldetjenestene i Tromsø, men en beskrivelse av de tre nødmeldesentralene med hensyn til organisatoriske, administrative geografiske og operative forhold. Videre gis en beskrivelse av dagens samhandling mellom nødetatene og andre samarbeidspartnere. For å fremstille fremtidige behov er beskrevet forhold som endrer utfordringsbilde nasjonalt og internasjonalt. Videre gis en oppsummering av hvilke ambisjoner som er lagt til grunn for å samlokalisere nødmeldetjenestene i Tromsø. Avslutningsvis oppsummeres erfaringene fra samlokalisering andre regioner, basert på forskning og DSBs arbeid med å innhente erfaringer fra samlokalisering av nødmeldesentralene.

3.1 Dagens situasjon

Nødmeldetjenesten i Norge omfatter brann, politi og helsevesen, med nødnumre som vist i Figur 3.1.

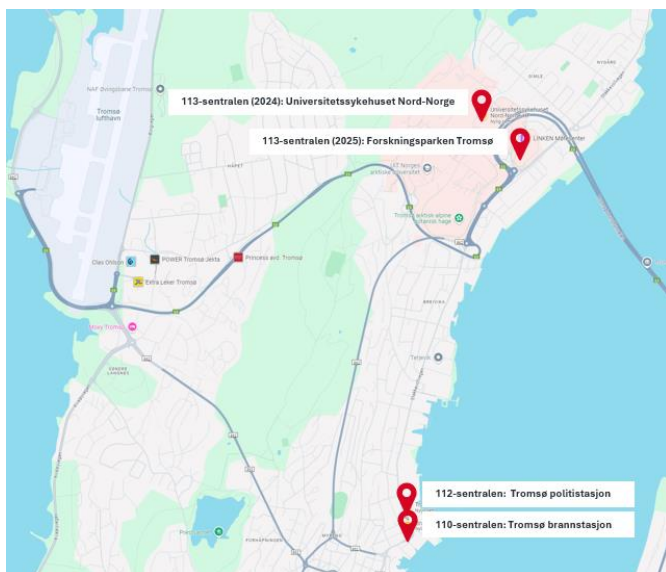
Figur 3.1 Nødnumrene i Norge

I Tromsø omfatter tjenesten i dag også Flykoordineringssentralen (FKS) i Luftambulansetjenesten HF. Dette er en nasjonal funksjon som er samlokalisert med akuttmedisinsk kommunikasjonssentral (AMK) ved Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN). Flykoordineringssentralen vil imidlertid ikke være en del av samlokaliseringen i fremtiden.

Nødmeldesentralene, lokalisert til Tromsø, er til enhver tid (24/7/365) bemannet med cirka 15 operatører til sammen. Nødmeldetjenestene i Tromsø har noen særskilte krav og behov knyttet til nordområdene, i tillegg til ordinære krav og behov for nødmeldetjenesten. Disse er videre utdypet i påfølgende avsnitt, og omfatter blant annet:

- Regionale og nasjonale funksjoner
- Sikkerhet- og beredskapssamarbeid i nordområdene
- Primær- og støttefunksjoner for Sysselmester på Svalbard

Kartet i figur 3.2 viser de tre nødmeldingstjenestenes fysiske lokasjon i forhold til hverandre i Tromsø i dag. 113-sentralen flytter lokaler i begynnelsen av 2025 fra Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) til Forskningsparken i Tromsø, derfor er det angitt to lokasjoner for denne sentralen.

Figur 3.2 Nødmeldetjenestenes lokalisering i Tromsø ved dagens situasjon

En mer detaljert beskrivelse av hver enkel nødmeldetjenestes fysiske lokasjon følger i avsnittene under, i rekkefølge 110-sentralen, 112-sentralen og 113-sentralen. For hver nødmeldetjeneste beskrives de organisatoriske, administrative, geografiske, operative og fysiske forhold.

Troms 110-region har samme geografiske dekningsområde som Troms politidistrikt. Begge ligger innenfor 113-sentralens dekningsområde (større område enn brann og politi).

Svalbard

Redningstjenesten i Tromsø er et viktig supplement til den lokale beredskapen i Longyearbyen og øvrige deler av Svalbard. Etter snøskredet i Longyearbyen i 2015 ble det sendt medisinsk personell og frivillige redningsmannskaper fra Tromsø for å bistå i redningsaksjonen. Dette betyr at en samlokalisering også vil være viktig for å ivareta sikkerheten og tryggheten til de rundt 3000 innbyggerne på Svalbard.

Både 113- og 110-tjenesten i Tromsø har ansvaret for nødmeldetjenesten i Longyearbyen, i tillegg til at Tromsø brann og redning KF har en bistandsavtale med Longyearbyen lokalstyre ved større ulykker eller naturkatastrofer. Dette er blitt aktualisert som følger av klimaendringer og overgang til ny energiproduksjon i Longyearbyen.

En effektiv nødmeldetjeneste er også viktig for viktige samfunnsaktørene på øygruppa. Flere virksomheter som Norsk polarinstitutt, Sysselimesteren, Store norske og KSAT gjennomfører krevende feltoperasjoner med potensiale for ulykker og uønskede hendelser. Nødmeldetjenesten er også viktig for reiselivsnæringen, som har aktivitet året rundt i områder med redusert kommunikasjon og til tider utfordrende værforhold.

Svalbard har også en krevende status i det sikkerhetspolitiske bildet for nordområdene, da det ligger i interessesfæren til flere av verdens stormakter, blant annet land som Kina, Russland, India og USA. I en samlokalisert sentral er dette relevant da Troms politidistrikt har ansvaret for beredskapen for norsk kontinentalsokkel i hele Barentshavet vedr. seismikk/olje/gass leting og olje/gassproduksjon. Dette ansvaret strekker seg nord for 68,30° N og til havområdene utenfor Svalbard.

3.1.1 110-sentralen (Brann og redning)

Organisatoriske forhold

110-sentralen i Tromsø er en regional 110-sentral for 20 kommuner, tilsvarende Troms politidistrikt pluss Longyearbyen. Sentralen tar imot nødsamtaler på nødnummer 110 og har også alarmmottak for automatiske alarmer fra mange virksomheter. I tillegg skal 110-sentralen logge hendelser, utalarmere nødvendige innsatsstyrker i regionen og være faglig støttende for både nødstilte og innsatsstyrkene.

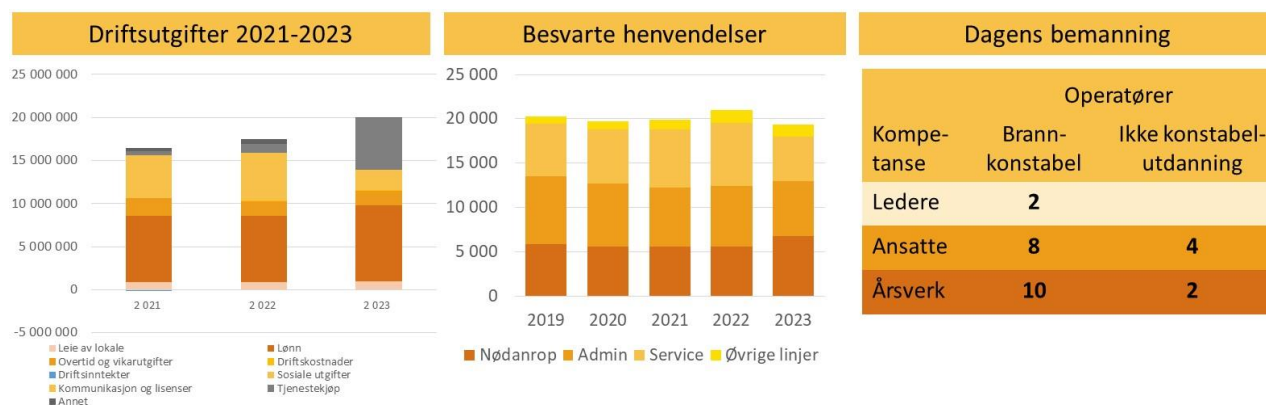
110-sentralen i Troms er etablert som et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20-4. 110-sentralen er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og fagmyndighet direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB). Med virkning fra 2024 ble 110-anrop overført fra Longyearbyen på Svalbard til Tromsø kommune, og dermed organisatorisk plassert under kommunedirektøren i Tromsø.

Samarbeidet er regulert gjennom to avtaler – en avtale for politisk behandling i alle kommunene og en avtale for det administrative vertskommunesamarbeidet. I tillegg er det utarbeidet egne bestemmelser om administrative forhold knyttet til drift.

Administrative forhold

Antall årsverk i 110-sentralen er 14, hvorav 4 årsverk ikke har brann -og redningsfaglig utdanning.. Antall nødanrop utgjør cirka 6000 per år, med en liten økning i 2023. Driftsutgiftene er i underkant av 20 millioner kr (2023).

Figur 3.3 under gir oversikt over ansatte og anrop – aktivitet ved 110-sentralen.

Figur 3.3 Aktivitet ved 110-sentralen

Geografiske forhold

110-regionen er som nevnt sammenfallende med Troms politidistrikt, og 110-sentralen betjener derfor de samme 20 kommunene som 112-sentralen (Figur 3.4), i tillegg til at den dekker Longyearbyen på Svalbard. 110-sentralen har i tillegg en nasjonal funksjon tilknyttet redningsinnsats til sjøs (RITS).

Figur 3.4 Ansvarsområde for Troms 110-region inkludert Longyearbyen på Svalbard

Operative forhold

Bemanningen av 110-sentralen består av en enhetsleder, en driftsleder og 12 operatører, til sammen 14 ansatte. I regionen er det 21 brann og redningstjenester som rykker ut og utfører tjenester ved brann, redningsinnsats ved ulykker, respons på automatiske brannalarmer, håndtering av akutt forurensning, restverdiredning (RVR), redningsdykking, bistand til andre nødetater, bistand til kommunen, bistand til andre, kjentmann og oppsett av belysning. Kriser ledes av innsatsleder på plassen fra det aktuelle brannvesenet, unntaksvis ved redningsoppdrag (definert kategori), hvor politiets operasjonsleder leder hele aksjonen inklusive samordning mellom etatene. 110-sentralens tjenesteområder er regulert av ulike rammeverk, som Brann- og eksplosjonsvernloven og Brann- og redningsvesensforskriften.

Fysiske forhold

110-sentralen leier i dag lokaler på brannstasjonen i Tromsø, et areal på totalt cirka 200 kvm. Lokalene består i dag av et operatørrom på cirka 100 kvm med tre operatørplasser, et kontor for operativ ledelse i 110-sentralen og ett lederkontor i tilknytning til 110-sentralen. De deler sosiale fellesarealer, kantine og parkering sammen med resten av brann- og redningsetaten. Operatørene på 110-sentralen går 24 timers turnus, som er ulikt fra de to andre nødmeldetjenestene (112 og 113) som jobber omtrent 8-timers skift. Derfor er det også et hvilerom med seng og garderober for døgnvaktene på 110-sentralen.

110-sentralen har ikke særskilte krav til sikkerhet, men alle ansatte er sikkerhetsklarert som forberedelse til SAMLOK og for å sikre tett samhandling med politiet. 110-sentralen har ingen absolutte krav til lokalisering.

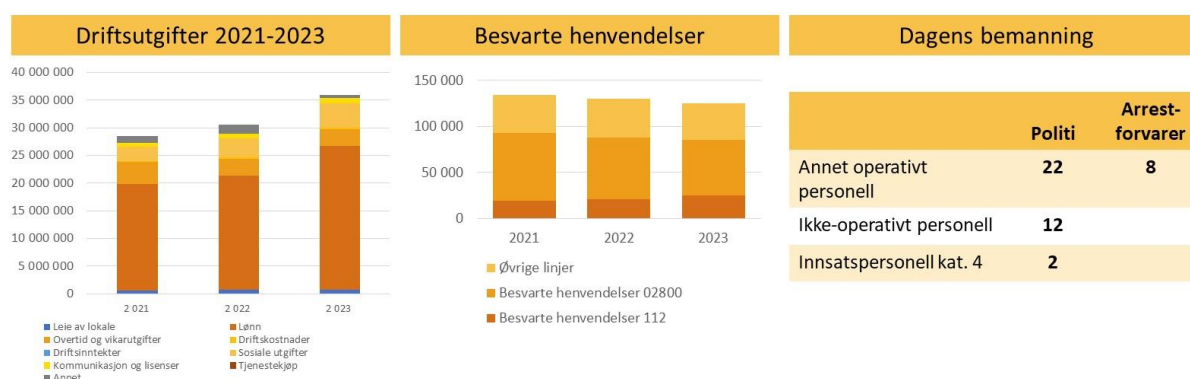
3.1.2 112- Politiets operasjonssentral (OPS)

Organisatoriske forhold

Politiets operasjonssentral i Troms er plassert på Tromsø politistasjon. Politiet som samlet enhet er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD), fagmyndighet Politidirektoratet (POD). Operasjonssentralen er i politiet underlagt Felles enhet for operative tjenester (FOT). Operasjonssentralen har også en spesiell funksjon ved søk- og redningstjeneste på land. Under slike hendelser fungerer operasjonssentralen som lokal redningssentral med delegert ansvar fra Hovedredningssentralen (HRS).

Administrative forhold

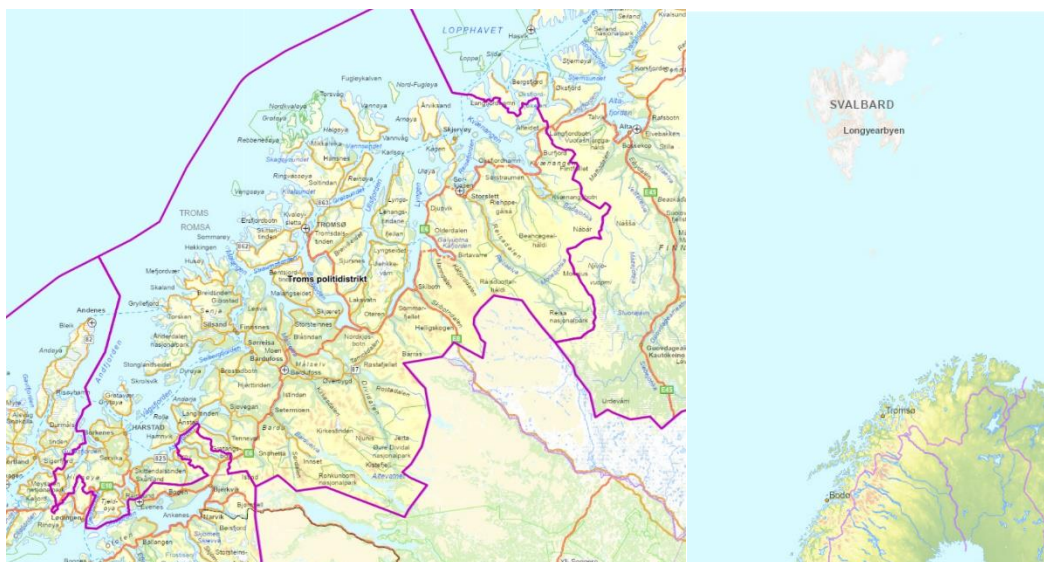
Antall årsverk i 112-sentralen er 36. Driftskostnaden for 112-sentralen er i overkant av 35 millioner kr i 2023. Figur 3.5 under gir oversikt over ansatte og anrop – aktivitet ved 112-sentralen.

Figur 3.5 Aktivitet ved 112-sentralen

Geografiske forhold

Operasjonssentralens ansvarsområder er blant annet å lede og koordinere all operativ politiaktivitet i Troms politidistrikt, som vist i Figur 3.6. Videre er de ansvarlige for politi- og påtalemyndighet, inklusivt etterforskningsansvar, for havområdene utenfor Svalbards territorialfarvann, samt i den økonomisk sone fra fylkesgrensen mellom Nordland og Trøndelag til grensen mot Russland, utenfor 12 NM. Troms politidistrikt har ansvaret for beredskap på norsk kontinentalsokkel i hele Barentshavet som gjelder seismikk/olje/gass leting og olje/gassproduksjon. Dette gjelder nord for 68,30° N og havområdene utenfor Svalbard, med unntak av noen få ulike saker begrunnet i EØS-lovgivningen slik som fiskeri. I løpet av 2025 vil det også være etablert et bistands- og backup konsept for å bidra inn i Sysselimesterens polisierne oppgaver, som på fastlandet ligger til en operasjonssentral.

Figur 3.6 Ansvarsområde for Troms politidistrikt inkludert Svalbard

Operative forhold

Operasjonssentralens daglige drift ledes av en operasjonsleder, mens styring av oppdragene og koordinering av operatørene styres av en oppdragsleder. Operasjonslederen har myndighet direkte fra politimesteren – med vide ressurs- og ordremessige fullmakter. Ved hendelser som overgår operasjonssentralens kapasitet forsterkes denne og man bruker konsepter for forsterket linje og stabsledelse. Dette kan også kalles kriseledelse. I tilknytning til operasjonssentralen har man også sentralbordet (02800), ved ikke-akutte henvendelser til politiet.

Frem til 01.01.2025 inkluderer 112-sentralen 8 arrestforvaltere. Politimesteren har vedtatt at etter dette inngår disse ikke lenger i bemanningen av 112-sentralen.

Fysiske forhold

Politiet sin operasjonssentral i Troms er plassert på Tromsø politistasjon, der staten ved Statsbygg er eier og politiet er leietaker. Det totale arealomfanget er gradert informasjon, men lokasjonen omfatter operasjonsrom, møterom med stabsfunksjon og arbeidsplasser, møterom for lokal redningsledelse (LRS)/aksjonsrom, og kontorer for administrasjon og ledelse utenfor sperret sone, hvorav om lag halvparten benyttes for operativ ledelse ved større øvelser og hendelser. Operasjonssentralen er, som nevnt, samlokalisert med politiets sentralbord. Kantine, parkering og andre sosiale fasiliteter deles med andre funksjoner på politihuset.

Videre er det en fordel for operasjonssentralen å ligge nært politihuset for å kunne dra nytte av andre funksjoner på huset ved etableringen av kriseledelse. Sentralen er underlagt krav fra POD om at de ansatte skal sikkerhetsklareres på nivå hemmelig.

3.1.3 113 - Akuttmedisinsk klinikk (AMK)

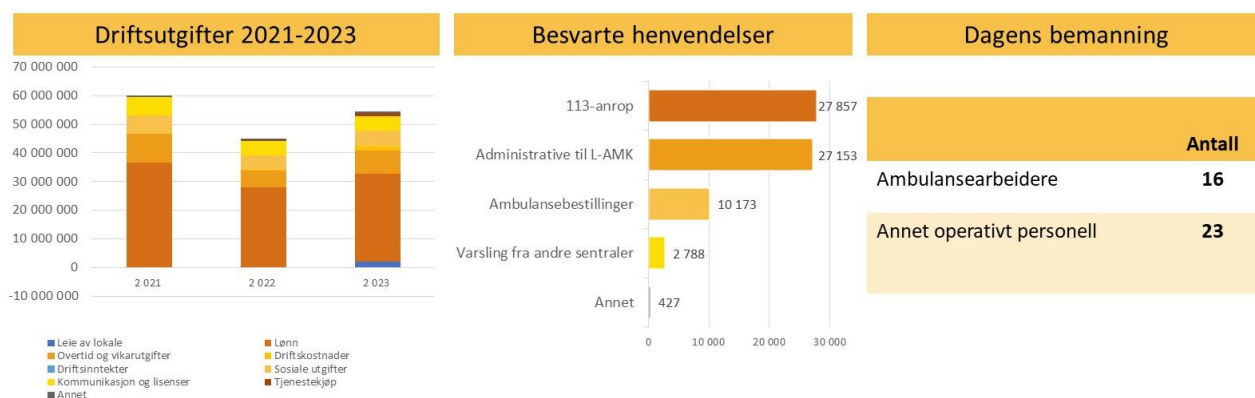
Organisatoriske forhold

Tromsø er en av 16 AMK-sentraler i Norge. AMK-sentralene har som hovedoppgave å håndtere henvendelser om akuttmedisinsk bistand. Herunder å gi nødvendige råd og veiledning, prioritere, registrere, iverksette, koordinere og følge opp akuttmedisinske oppdrag. Det innebærer også å iverksette varsling ved behov for samtidig innsats fra flere nødetater, samt varsle andre AMK-sentraler, kommunale legevaktsentraler og hovedredningssentralene (HRS) ved behov. AMK formidler informasjon til mottakende sykehus/traumeteam.

AMK-sentralene er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og fagmyndigheten Helsedirektoratet (Hdir), og er en avdeling i akuttmedisinsk klinikk i Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN HF), underlagt Helse Nord RHF.

Administrative forhold

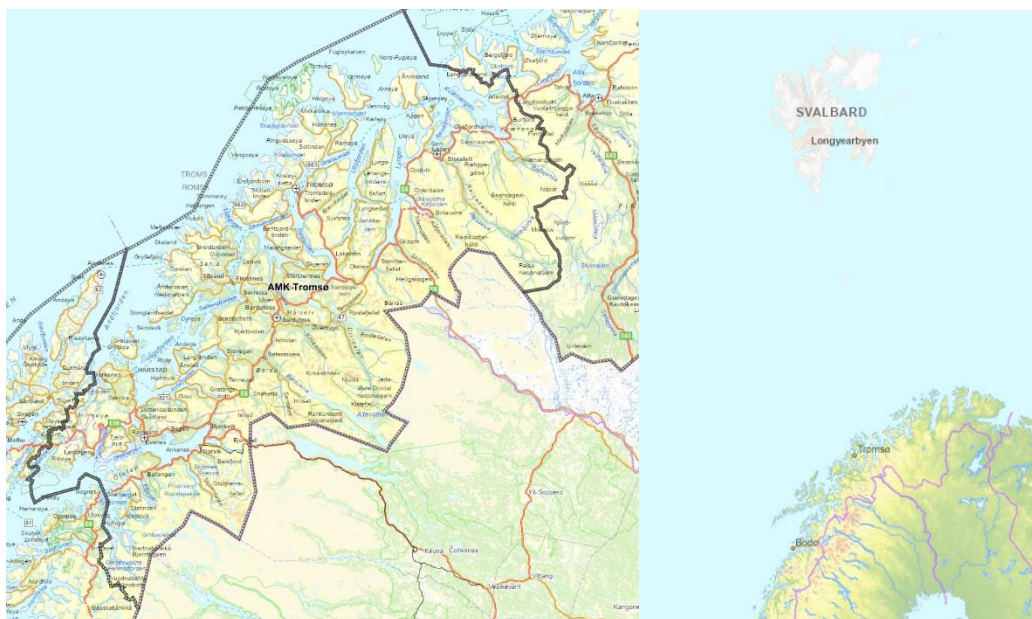
Antall årsverk i AMK-sentralen er 39. Driftskostnaden for AMK-sentralen var i underkant av 55 millioner kr i 2023. Figur 3.7 under gir oversikt over ansatte og anrop – aktivitet ved AMK-sentralen.

Figur 3.7 Aktivitet ved 113-sentralen

Geografiske forhold

Tromsø AMK-sentral betjener det blå området vist nedenfor i Figur 3.8. Tromsø AMK har i tillegg en regional AMK funksjon i Helse Nord RHF som omfatter Nordland, Helgeland, Troms og Finnmark samt Svalbard. Funksjonen innebærer et operativt koordineringsansvar innen regionen, med bistand til de andre AMK-sentralene ved større hendelser og beredskapssituasjoner. Utover dette betjener de 113-samtaler og håndterer nødansrop på Svalbard, med sykehuset i Longyearbyen som en avdeling i UNN Akuttmedisinske klinikk.

Figur 3.8 Ansvarsområde for AMK Tromsø inkludert Svalbard

Operative forhold

AMK-sentralen i Tromsø har ansvar for medisinske nødtelefoner både lokal, regionalt (R-AMK) og for luftambulansen (LA-AMK). LA-AMK har ansvar for koordinering av ambulanshelikoptertjenesten og R-AMK har regional koordineringsfunksjon.

AMK Tromsø har mange forskjellige bemanningsfunksjoner. Avdelingslederen har overordnet ansvar for avdelingen, mens seksjonslederen har ansvar for drift og personalansvar. Medisinsk operatør (MO) og medisinsk koordinering ambulansfly (MKA) er ansatt i AMK avdelingen, som har personal- og driftsansvar. Ressurskoordinator (RK) og luftambulanseskoordinator (LA) er ansatt i ambulansavdelingen, som har personal- og driftsansvar. 113-teamet bestående av RK og MO som besvarer og håndterer nødmeldinger og bestillinger av ambulanseoppdrag.

I tillegg er det en avdelingsoverlege som har til oppgave å være medisinsk faglig rådgiver for alle funksjonen i AMK Tromsø. Under overlegen finner man AMK-legene, som har operativt faglig ansvar og i vakt for luftambulansen, hvilket kan medføre at AMK-legen må dra på oppdrag med helikopteret og er til dels utilgjengelig på AMK. Dette adresseres som en sårbarhet i, blant annet, rapporter fra Helsetilsynet⁵. Der påpekes behov for egen AMK-lege per vaktskift. Akuttmedisinsk klinikk ved UNN har besluttet å etablere denne funksjonen, men dette er foreløpig ikke finansiert/implementert. I dagens situasjon løses dette ved å benytte andre legeressurser, som f.eks. Harstad, legen på redningshelikopteret i Tromsø eller på redningshelikopteret i Longyearbyen.

AMK-sentralens hovedfunksjoner er blant annet regulert av Helsepersonelloven, Spesialisthelsetjenesteloven og akuttmedisinforskriftene. Disse regulerer også forhold som taushetsplikt og opplysningsplikt, samt varsling og informasjon til andre nødetater.

⁵ Kilde https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/tilsyn/ambulansflytjenesten_tilsyn_2021.pdf

Fysiske forhold

AMK-sentralen er plassert på akuttmedisinsk klinikk knyttet til Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN), med et areal på totalt på drøyt 130 kvm. Lokalene til 113 består av et samarbeid mellom AMK-sentralen og Flykoordineringssentralen (FKS). Dog er det besluttet at FKS skal flytte ut og ikke lenger være samlokalisert med AMK. I dag har AMK fem kontorplasser fordelt på fire kontorer og to ulike lokasjoner, uten tilknytning til AMK-sentralen. Kantine, parkering og andre sosiale fasiliteter deles med UNN.

Lokalene tilfredsstiller ikke tjenestens behov, og vernetjenesten har med bakgrunn i de fysiske forhold stengt AMK-sentralen for studenter og hospitanter. Utfordringene hos AMK er spesifikt knyttet til lokalene, og plassering, hvor det er dårlig luft, mye støy og forstyrrelser. Derfor har det blitt besluttet at AMK skal flytte til nye lokaler i begynnelsen av 2025, i den nye Forskningsparken i Tromsø, utviklet av SIVA – ikke langt fra deres tidligere lokasjon på UNN.

AMK-sentralen har i motsetning til politiets operasjonssentral ikke et særskilt krav til sikkerhetsklaring, men er dog oppmerksomme på hvordan personsensitiv informasjon og helsevesenets taushetsplikt håndteres og påvirkes ved en samlokalisering med operasjonssentralen.

3.2 Samhandling mellom aktørene

Hensikten med nødmeldingstjenesten er at de skal sikre at befolkningen får rask og riktig hjelp i krisesituasjoner. De tre nødetatene har flere grenseflater til hverandre og kan på noen områder dra nytte av hverandres ressurser. Ved større hendelser vil flere eller alle nødetatene kunne bli kalt ut til samme skadested (trippelvarsel). Dette gjør samordning og samarbeid mellom etatene til en viktig kilde til kvalitet og effektivitet i løsningen av samfunnskritiske beredskapsoppgaver. Slik sett utgjør nødmeldetjenesten navet i nødetatene og utgjør en samfunnskritisk funksjon

3.2.1 Samhandling mellom nødetatene

Beredskapsarbeidet bygger på fire rådende prinsipper. De opprinnelige tre, 1) ansvar, 2) likhet og 3) nærhet, ble etter 22. juli 2011 supplert med et fjerde prinsipp, 4) samvirkeprinsippet, introdusert i Meld.St.29 (2011-2012). De er definert som følger:

- 1) Ansvarsprinsippet sier at den organisasjonen som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon, også har ansvaret for forberedelser og håndtering av ekstraordinære hendelser på det aktuelle fagområdet.
- 2) Likhetsprinsippet sier at den organisasjon man opererer med til daglig skal være mest mulig lik den organisasjon man har under kriser. En skal derfor tilstrebe å beholde samme struktur i normal driftsituasjon som i krise.
- 3) Nærhetsprinsippet sier at kriser skal håndteres på lavest mulig nivå organisatorisk og geografisk, hvilket for visse type kriser kan innebære sentralt myndighetsnivå dersom spesiell fagkompetanse eller beslutningsmyndighet er nødvendig.
- 4) Samvirkeprinsippet pålegger myndigheter, virksomheter og etater et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

Det er på bakgrunn av de fire prinsippene for beredskapsarbeidet, og spesielt det fjerde prinsippet, at en samlokalisering for å fremme tettere samhandling utredes, og flere tiltak er satt i verk.

For tverretatlige hendelser er det etablert trippelvarslingsrutiner med felles startkort/utspørringskort.

Dette er en sjekklister for håndtering av anrop som sikrer at alle nødetater får innhentet viktige etatsspesifikke opplysninger fra innringer. Operatøren kategoriserer anropet basert på nøkkelspørsmål i starten og følger deretter en standardisert sekvens med spørsmål og aksjoner.

Når trippelvarsling utløses etableres samtidig felles talegrupper i nødnettet, på tvers av etatene.

Dette er beskrevet slik i Sintef-rapporten⁶:

Trippelvarsling er en varsling av alle tre sentralene, mens tverrvarsling er varsling av én annen etats sentral ved behov for assistanse til gjennomføring av oppdrag, altså en «dobbelvarsling» der f.eks. helse og politi rykker ut uten at brannvesenet mobiliseres. I begge tilfeller vil dette oftest innebære at operatører fra flere etater lytter på anropet så snart den operatøren som mottok det har valgt å utløse hhv tverr eller trippelvarsling.

For samhandling på administrativt- og ledernivå benyttes både faste møtearenaer og ad-hoc møtevirksomhet, samt dialog over telefon og e-post.

Systemer for samhandling på operativt nivå omfatter blant annet: Kartsystemer, dokumentasjonssystemer, nødnett, satellittkommunikasjon, telefoni og andre kommunikasjonsløsninger, samt et varslingssystem til intrahospitale enheter (everbridge og alarm agent).

Etatene har også etablert et eget forum som møtes jevnlig. Forumet, som benevnes 11x-forumet, benyttes til gjennomgang av hendelser, utfordringer knyttet til samhandling og styrking av tverretattlig samarbeid. Tverretattlige oppdrag reguleres av en rekke føringer, slik som Håndbok for redningstjenesten (Nivå 1) og Veileder om Enhetlig Ledelsessystem (ELS).

3.2.2 Samhandling med andre aktører

Foruten tett samhandling i egne etater, samhandling med myndigheter, direktorater og andre premissgivere er det etablert faste strukturer med en rekke samarbeidspartnere. Tabellen under gir en oversikt.

Tabell 3.1 Samarbeidspartnernettverk for nødmeldetjenestene

Samhandlingsaktør	Beskrivelse
Forsvaret	Politiet kan be om bistand fra forsvaret for å håndtere uønskede hendelser i fredstid. Forsvaret drifter redningshelikoptertjenesten på vegne av Hovedredningssentralen (HRS).
Sivilforsvaret	Sivilforsvaret er til for å beskytte sivilbefolkningen. I fredstid bidrar de med ekstra mannskaper og utstyr når nød- og beredskapsetatene trenger støtte ved større ulykker og naturkatastrofer.
Hovedredningssentralen	Hovedredningssentralen har overordnet operative ansvar ved søk- og redningsaksjoner. Operative koordinering av aksjoner skjer enten direkte fra en av Hovedredningssentralens to avdelinger (Bodø og Sola), eller gjennom en av de lokale redningssentralene.

⁶ Følgeforskning på samlokalisering av nødetatene i Bodø (Sintef, mars 2021)

Andre nødmeldesentraler (regionalt og nasjonalt)	AMK ved UNN er regional AMK. Det vil si at de samarbeider tett med både Luftambulansetjenesten HF og de andre nødmeldesentralene for å ivareta hele regionen. Også for de øvrige nødmeldesentralene er det tett samarbeid på tvers av regiongrensene og opp imot nasjonale vaktfunksjoner.
Kystverket	Kystverket er en transportetat som ligger under Nærings- og fiskeridepartementet. De sørger for sikker og effektiv ferdsel i farleder langs kysten og inn til havner, og tar vare på den nasjonale beredskapen mot akutt forurensing.
Sysselmesteren på Svalbard	Tromsø 110-sentral har ansvaret for 110-tjenesten i Longyearbyen. I tillegg er Longyearbyen sykehus en del av Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN).
Statsforvalteren i Troms	Statsforvalteren er et bindeledd mellom sentrale og lokale myndigheter, og har en selvstendig rolle som pådriver og veileder for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Statsforvalteren kan i noen tilfeller ta et samordningsansvar for krisehåndteringen på regionalt nivå, for å sikre gode og samordnede løsninger mellom aktørene.
Primærhelsetjenesten	AMK har tett kontakt og samhandling med de kommunale legevaktene i regionen. Mange pasienter tar direkte kontakt med legevakten og sendes til akutt behandling på sykehus basert på råd og veiledning fra AMK.
UiT – Norges arktiske universitet	Det er et tett samarbeid mellom nødetatene og UiT – Norges arktiske universitet. Spesialistmiljøene ved universitetet bidrar blant annet med faglig veiledning ved uønskede hendelser, f.eks. hendelser som involverer farlig stoff.
Frivillige organisasjoner	Nødetatene kan be om bistand fra frivillige organisasjoner til å håndtere uønskede hendelser. Blant annet brukes de ofte ved leteaksjoner og større akutte ulykker.

3.3 Fremtidige behov

3.3.1 Endringer i utfordringsbilde

De siste årene har den globale sikkerhetspolitiske situasjonen tilspisset seg og dette påvirker trusselbildet nasjonalt og lokalt. Beliggenheten til Troms i nordområdene er av strategisk betydning og har en rekke trusselutsatte verdier innenfor forskning, forsvaret og kommunal beredskap. Cyberkriminaliteten er en trussel som har stor geografisk spredning og rammer bredt. Denne typen kriminaliteten rammer både enkeltpersoner og virksomheter og kan ha ulike motivasjon og verdi. Eksempelvis være profittmotivert og/eller ha etterretningsverdi for statlige aktører.

Troms utfordres av kriminelle nettverk som opererer i Tromsø og har knytninger til Østlandet og Sverige. En mer permanent etablering vil påvirke trusselbildet både i Troms og Tromsø, og særlig faren for økt bruk av vold og trusler mellom aktørene. Det foreligger også risiko for rekruttering av ungdom.

Vold utøvd av personer med alvorlige psykiske lidelser utgjør en av de alvorligste truslene mot liv og helse ved enkeltstående hendelser. Dette er personer som kan ha stort voldspotensiale og utgjøre en alvorlig trussel for seg selv, nære relasjoner og tredjepersoner.

Store ulykker og naturkatastrofer vil kunne utfordre Tromsø. Samtidig som veksten innenfor turisme har gitt en økning i uønskede hendelser som involverer turister. Herunder redningsaksjoner (snøskred mm.) i fjellet og ulykker på veiene.

3.3.2 Demografisk utvikling

Tromsø-regionens demografiske utvikling i fremtiden viser flere utfordringer som kan påvirke både arbeidsmarkedet og samfunnsutviklingen. Mens Tromsø som by har hatt en stabil befolkningsvekst og fremstår som et attraktivt sted for utdanning, næringsliv og offentlige tjenester i Nord-Norge, står mindre tettsteder i regionen overfor en stadig mer alvorlig befolkningsnedgang. Dette skyldes blant annet at unge arbeidstakere i økende grad flytter til større byer som Tromsø, Bodø eller sørover i Norge. Samtidig har hele Nord-Norge opplevd en generell nedgang i folketallet, og fremskrivninger indikerer at denne trenden vil fortsette, med aldrende befolkning og lave fødselstall som viktige drivere. Dette kan i fremtiden skape rekrutteringsutfordringer i flere sektorer, blant annet for politi, brannvesen og helse, hvor tilgang på arbeidskraft vil være en begrensning for videre utvikling.

3.3.3 Ambisjoner for SAMLOK Tromsø

Etableringen av SAMLOK henger tett sammen med andre viktige strategiske initiativ i Tromsø. Gjennom langtidsplanen for forsvarssektoren skal regjeringen bruke 1624 milliarder kroner på forsvaret av Norge frem til 2036. Det vil også medføre en storstilt satsning på sivil beredskap, totalforsvar og sivil/militært samarbeid. I Tromsø ser man at man må ta sin del av ansvaret for å løfte samfunnssikkerheten i hele regionen. Samlokaliseringen vil være en viktig brikke for å lykkes med et tettere samarbeid mellom nødetatene i hele krisespekteret. Ambisjonen er å ruste seg for en ukjent fremtid for økt sikkerhet og trygghet for befolkningen.

Tromsø og Nord-Norge står ovenfor store utfordringer i årene fremover som en må stå sammen om for å løse. Den geopolitiske situasjonen endres raskt og blir mer dramatisk enn tidligere. På samme tid vil klimaendringene, økt digitalisering og befolkningsutviklingen kreve tettere samarbeid mellom nødetatene. Kompleksiteten i dette gjør at man raskt må kunne skape et felles situasjonsbilde for å sikre effektiv hjelp til mennesker i nød.

Etableringen av SAMLOK Tromsø må også sees i lys av byens strategiske rolle i nordområdene, spesielt med tanke på Barentshavet og Svalbard. Økt aktivitet i disse områdene krever en robust beredskap,

med Tromsø som et naturlig knutepunkt for redningstjenesten i nordområdene. En samlokalisert nødmeldesentral vil kunne betjene et bredt geografisk område og være bedre rustet til å håndtere regionale krisesituasjoner. I Tromsøregionen finner man et stort antall av samfunnets taktiske ressurser som vil være de som skal løse hendelsene ute i felt, trolig den største ressurstettheten i Nord-Norge. I SAMLOK-perspektiv vil disse ressursene kunne utnyttes bedre, raskere og riktigere, samt at man vil kunne få en bedre og tettere kontakt med disse fagmiljøene.

Brann- og redningstjenesten i Tromsø har i dag et utstrakt samarbeid med Longyearbyen lokalstyre, både for mottak av nødanrop og for å yte bistand ved større akutte ulykker. På samme måte har UNN et utvidet ansvar for helseberedskapen på hele øygruppen. Tromsø har et unikt potensial som et nav for beredskapen i nord. Noe som krever en effektiv og koordinert nødtjeneste for å yte hjelp i hele regionen. Gjennom bedre samarbeid, effektiv ressursbruk og ny teknologi vil man kunne møte morgendagens utfordringer med økt robusthet og beredskap.

Barentshavet og sokkelen er rikt på naturressurser og er en viktig arena for både nasjonale og internasjonale aktører. Tromsø kan gjennom SAMLOK tilby rask og effektiv respons på nødsituasjoner som kan oppstå til havs. Brann- og redningstjenesten i Tromsø drifter blant annet en nasjonal kapasitet for redningsinnsats til sjøs. Samlokalisert nødmeldesentral vil være viktig for å sikre rask bistand ved brann ombord på skip i Barentshavet.

SAMLOK er en viktig del av en stor strategisk satsning på samfunnssikkerhet og beredskap i regionen. Gjennom tett samarbeid mellom universitetssykehuset Nord-Norge, Troms politidistrikt og Tromsø kommune skaper man sammen trygge lokalsamfunn i nord. Dette samarbeidet styrker vår evne til å ivareta befolkningen, og setter regionen i en ledende posisjon innen samfunnssikkerhet og beredskap.

3.3.4 Erfaringer fra samlokaliseringen av nødmeldesentralene

I Norge er det i hovedsak erfaringer fra fire sentraler med trippel SAMLOK (110, 112 og 113). Det er fra den tidligere samlokaliseringen av sentralene i Drammen, fra samlokaliseringene i Nordland (Bodø) og Finnmark (Kirkenes) samt den nyligste samlokalisering i Agder (Kristiansand). Sentralen i Drammen er nå nedlagt som følge av nærpoltireformen. Sentralen i Bodø ble samlokalisert i 2017, Kirkenes ble samlokalisert i november 2020 og Kristiansand i 2023.

Det er gjennomført flere studier på erfaringene fra samlokalisering, der følgende fremheves spesielt:

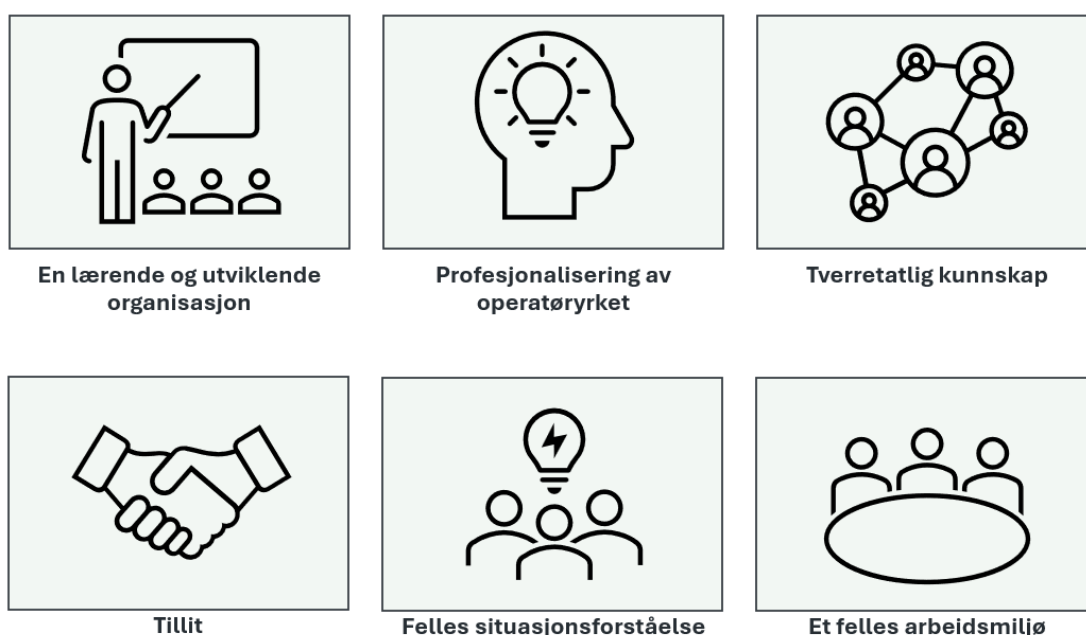
- *Følgforskning på samlokalisering av nødetatene i Bodø (Sintef, mars 2021)*
- Samlokalisering bygger tillit i nødmeldingstjenesten (Ellingsen og Antonsen, UNIT 2017)
- *Samlokaliserte nødmeldesentralers påvirkning på samfunnssikkerhet (Sporheim Gundersen, NTNU 2018)*

Studiene viser høy grad av konsistens i sine funn. Det vises til gjennomgående positive erfaringer, samt enkelte utfordringer som er viktige å adressere tidlig og tydelig. Sintef-rapporten (mars 2021) oppsummerer erfaringene som følger:

Med utgangspunkt i en rekke observasjoner og intervjuer er det en klar konklusjon at samlokaliseringen av de tre nødmeldesentralene i Bodø har gitt mange positive effekter på samarbeidet mellom sentralene. Informantene er samstemte positive til utviklingen av SAMLOK NORD. Det er ingen funn som peker i retning av at samlokaliseringen har ført til svekkelser av det etatsinterne operasjonelle arbeidet.

Et hovedfunn er tvert imot at SAMLOK NORD har bidratt til en generell profesjonalisering av operatørrollen og en gjennomgående læringskultur i sentralene. Denne er tydeligst når det gjelder orienteringen mot å forbedre samarbeidet på tvers, men har også hatt effekter internt i etatene. I tillegg har samlokaliseringen medført økt kunnskap om de andres arbeidsform, ressurser og nettverk. Det har resultert i en økt tillit, et felles arbeidsmiljø og at terskelen for å ta kontakt har blitt lavere. Samtidig opplever både operatører og ledere at de lettere oppnår en felles situasjonsforståelse

Funnene er oppsummert i Figur 3.9.

Figur 3.9 **Observerte effekter ved samlokalisering av nødmeldesentraler**

De nyeste erfaringene å trekke på er fra den nylige samlokaliseringen av nødmeldesentralene i Agder fylke, som ble fysisk samlokalisert i politihuset i Kristiansand i mai 2023. Forberedelsesarbeidene i Agder viser at tett samarbeid og tidlig forberedelser er avgjørende for suksess. Etatene har over lang tid jobbet målrettet med organisatoriske og tjenestemessige tilpasninger til en samlokalisering av sentralene og har oppnådd betydelige fordeler, som forbedret informasjonsdeling, harmonisering av organisasjoner, og profesjonalisering av operatørrollen. De har også introdusert nye tekniske løsninger, som deling av video mellom sentralene. Samarbeidsutfordringer, spesielt knyttet til taushetsplikt, er redusert gjennom økt forståelse og kompetansebygging. Prosessen har krevd nøye planlegging, inkludert sikkerhetsklareringer og etablering av felles kommunikasjonsstrategier, som har bidratt til å bygge en sterk samarbeidskultur allerede før samlokaliseringen.

Erfaringene fra forberedelsesarbeidet i Agder samsvarer i stor grad med de erfaringene Sintef (mars 2021) trekker frem. For ytterligere erfaringslæring om forberedelsesarbeidet for samlokaliseringen i Agder, kan man se i den forutgående rapporten, "Sluttrapport for idéfase Arktisk nød- og beredskapssenter" (Multiconsult, januar 2023). Erfaringspunktene er blant annet oppført i kapittel 5.2, 6.3 og 6.12.

4 Mål og rammer for konseptene

Dette kapittelet gir en beskrivelse av samfunnsmålet for prosjektet, samt de avledede effekt- og resultatmålene. Samfunnsmålet for prosjektet har direkte sammenheng med behovene som er beskrevet i kapittel 2. Anbefalt løsning skal imøtekomme de identifiserte behovene på best mulig måte. Med dette som utgangspunkt søkes det et løsningsforslag som dekker gapet mellom dagens situasjon for nødmeldesentralene og ambisjonen for fremtiden

Effektmålene bygger opp under samfunnsmålet og er en konkretisering av hva som ønskes oppnådd for tiltakets målgrupper. De bør i størst mulig grad uttrykke ønskede virkninger av tiltaket.

Resultatmålet angir prosjektets prioritering mellom styringsparameterne tid, økonomi og kvalitet.

4.1 Samfunnsmål

Retningslinjer for nødmeldesentralene

Nødmeldetjenesten i Norge er basert på fagkyndighetsprinsippet som innebærer at publikum ved henvendelse til nødnummeret skal sikres direkte kontakt med fagkyndig personell i den nødetaten man ringer til. Dette er et bærende prinsipp for den tredelingen av nødnumrene 110, 112 og 113 i Norge. Deler av fagkyndighetsprinsippet er ivaretatt ved at det gjelder et kvalifikasjonskrav for operatør i forskriften § 39.

Det er stilles krav til at nødmeldesentralene skal ha en vaktledelse. I samlokaliserte sentraler vil behovet for funksjonen vaktledelse være enda mer fremtredende for å bidra til godt tverretattlig samarbeid og koordinering. Behovet for vaktledelse henger også sammen med at nødmeldesentralene dekker områder utover stedet nødmeldesentralene er lokalisert.

Etter mottatt melding skal utalarmering av innsatspersonell skje med minst mulig tidstap. Et sentralt element i forbindelse med varsling, er at ved antatt behov for samtidig innsats (110, 112 og 113), skal nødmeldesentralen som mottar henvendelsen umiddelbart flervarsle og bidra i oppfølgingen av hendelsen med nødvendig informasjonsdeling. Prinsippet om samordning innebærer at nødmeldesentralen som mottar henvendelsen skal sørge for at bistanden samordnes med de andre nødetatene slik at man sikrer god utnyttelse av nødetatenes samlede ressurser. Samordningsbehovet aktualiseres ved hendelser som berører flere etater (trippelvarsling), og når publikum ringer galt nummer.

Videre er regelverket tydelig på at kommunikasjonen og aktiviteten skal loggføres.

Nødmeldesentralene skal loggføre kommunikasjonen med den som melder om en hendelse ved hjelp av lydopptak og hendelseslogg. Nødmeldesentralen skal loggføre viktig kommunikasjon med innsatsstyrken ved hjelp av lydopptak og hendelseslogg. Loggføringen skal ha en kvalitet at den er egnet til å rekonstruere og evaluere hendelser, og egnet til å danne grunnlag for brann- og redningsvesenets rapportering i det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering.

Med utgangspunkt i ovenstående beskrivelse av dagens situasjon og fremtidig behov og ambisjonsnivå (kapittel 2) samt retningslinjene for nødmeldetjenestene, foreslås følgende samfunnsmål:

*«De tre nødmeldesentralene i Tromsø skal bidra til bedre ivaretagelse av **innbyggernes sikkerhet og trygghet** gjennom å øke samarbeidet mellom nødetatene og forbedre kommunikasjonen mellom nødmeldesentralene og innsatspersonell»*

Operasjonalisering av samfunnsmålet må vurderes i sammenheng med at utviklingen innenfor nødmeldesentralenes ansvarsområder krever mer samhandling. Videre viser erfaringene fra den tidligere samlokaliseringen av sentralene i Drammen, samlokaliseringene i Nordland (Bodø) og Finnmark (Kirkenes) samt den nyligste samlokalisering i Agder (Kristiansand) en profesjonalisering av operatørrollen og en gjennomgående læringskultur i sentralene. Det har resultert i økt tillit, et felles arbeidsmiljø og lavere terskel for å ta kontakt, noe som igjen har resultert i en felles situasjonsforståelse.

Erfaringene fra SAMLOK Agder viser imidlertid at de positive virkningene ikke kommer av seg selv. De tre nødmeldesentralene i Agder har over lang tid jobbet målrettet med organisatoriske og tjenestemessige tilpasninger til en samlokalisering av sentralene. Dette handler om god ledelse og styring av overgangen fra tre lokasjoner til en lokasjon i samme etasje.

4.2 Effektmål

Effektmålene er en operasjonalisering av samfunnsmålet. Målene angir hvilken effekt tiltaket skal ha for brukere og interessenter. Effektmålene skal være konkrete og målbare, samtidig som målstrukturen ikke skal være for kompleks. Basert på samfunnsmålet er det identifisert tre effektmål.

Effektmål 1: Forbedret samarbeid og koordinering mellom nødmeldesentralene

Økt effektivitet og kvalitet på samarbeidet mellom nødetatene (brann, politi og ambulanse) gjennom samhandling, vil gi raskere og mer koordinert respons på nødsituasjoner, slik at tiden fra mottak av nødmelding til utalarmering av innsatspersonell reduseres. Dette legger til rette for at nødetatene vil **komme raskere til hendelsesstedet**.

Effektmål 2: Økt profesjonalisering og læringskultur blant operatører

Ved å fremme en kultur for kontinuerlig læring og profesjonalisering blant operatørene ved nødmeldesentralene, er det mulig å øke tilliten mellom nødmeldesentralene og dermed **forbedre håndtering av nødsituasjoner**.

Effektmål 3: Forbedret kommunikasjon og informasjonsdeling

Gjennom å sikre at kommunikasjonen mellom nødmeldesentralene er effektiv og godt dokumentert er det mulig å øke den felles situasjonsforståelse og bedre utnyttelse av nødetatenes samlede ressurser, slik at innbyggernes sikkerhet og trygghet i nødsituasjoner forbedres.

I det ovenstående er det lagt vekt på at effektmålene skal bygge opp under samfunnsmålet, og at effektmålene skal være uavhengige av hverandre og gjensidig utelukkende, samtidig som de samlet dekker hele spekteret av forhold som inngår i samfunnsmålet. Det er imidlertid ikke til å unngå at elementer ved disse målene griper inn i hverandre, enten ved at de har innbyrdes avhengigheter eller at de står i et motsetningsforhold. For eksempel vil økt profesjonalisering og læringskultur blant operatører bidra til forbedret kommunikasjon og informasjonsdeling.

4.3 Krav til konseptene

Samlokalisering innebærer i sin enkleste form at nødmeldesentralene lokaliseres i samme bygg, i henhold til retningslinjer gitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Det satt opp følgende absolutte⁷ og ønskelige krav til en samlokalisering:

⁷ <https://www.dsb.no/globalassets/nyhetsbrev-samløk/nyhetsbrev-samløk-nov-16.pdf>

Absolutte krav:

- Sentralene må være vegg-i-vegg, som vil si at de skal dele minimum én vegg
- Det skal være mulig å åpne og lukke mellom sentralene
- Mulig med visuell kommunikasjon på tvers, det vil si glassvegger og glassdører
- Umiddelbar nærhet til støttefunksjoner og kontorfunksjoner
- Pauserom, sosiale rom og spiserom innenfor sikker sone

Ønskelige krav:

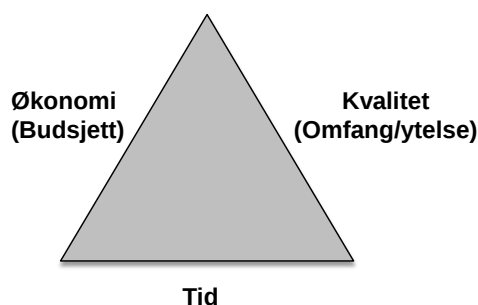
- Dedikerte rom for felles ledelse og felles opplæring, trening, øvelser og lignende er erfaringsmessig svært viktig, men ikke formelt kravstilt. Det er ønskelig at disse rommene har mulighet for å deles opp.
- Siden sentralene er stille, det vil si at alarmer varsles på headset, er det ønskelig med egne rom for å dele informasjon.

Samlokalisering omfatter de funksjoner som inngår i nødmeldetjenesten, samt tilstøtende funksjoner som er nødvendig for operativ drift. Det presiseres at en samlokalisering ikke er det samme som en sammenslåing. Det vil fortsatt være selvstendige sentraler, med sin etatsvise portefølje.

Kravene er operasjonalisert i de ulike konseptene.

4.4 Resultatmål

Tid, økonomi og omfang utgjør de sentrale styringsmessige parametere i prosjekter. Den såkalte prosjekttrekanten (se figur 4.1) gjelder universelt for alle prosjekter og illustrerer at prosjektets resultatmål er innbyrdes avhengige av hverandre. Et press på økt omfang (bedre ytelse/høyere krav) skaper eksempelvis et press på økte kostnader. Et press på tid (forsering) skaper et press på økte kostnader. Et press på lavere kostnader skaper et press på lavere ytelser (kvalitet) og så videre.

Figur 4.1 Prosjekttrekanten

Disse sammenhengene skaper **styrbarhet** i prosjekter.

Summen av måloppnåelsen på disse områdene vil til slutt si hvor godt effekt- og samfunns mål oppnås. Ved fastsetting av detaljerte styringsmål innenfor hvert område er det derfor viktig å ha klart for seg denne innbyrdes sammenhengen.

For dette tiltaket anbefales at resultatmålene prioriteres som følger:

1. Kostnad (Prosjektkostnader)
2. Kvalitet (Omfang/ytelse)
3. Tid (Tidspunkt for ferdigstillelse)

Kostnad er samlede prosjektkostnader. Kvalitet er definert som mulighet for å redusere omfang og innhold av prosjektet. Tid er definert som tidspunkt for ferdigstillelse av byggefase og oppstart av driftsfase for tiltaket.

Begrunnelsen for resultatmålene og tilhørende prioritering er som følger:

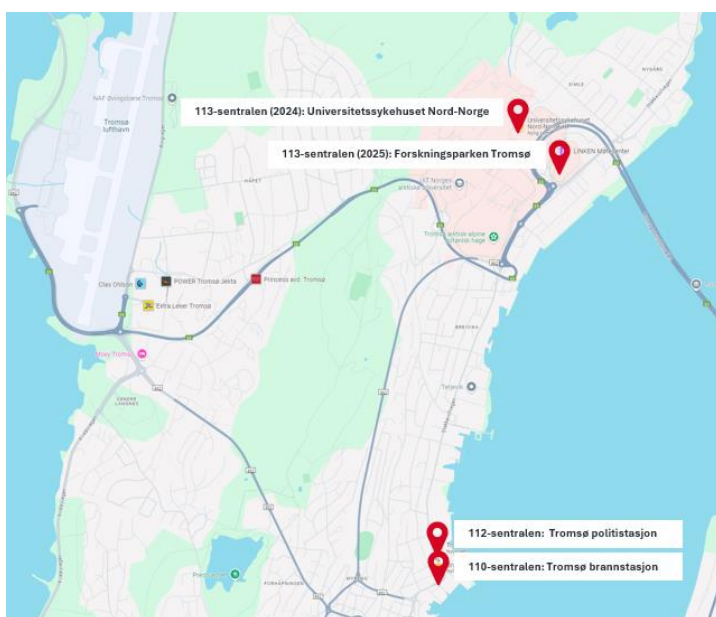
- En god kostnadsstyring innenfor vedtatt omfang kan oppnås gjennom en hensiktsmessig fastsetting av styringsmål og styringsrammer på ulike organisatoriske nivåer.
- Det vil være avgjørende for tiltakets langsiktige suksess (og dermed nødmeldesentralenes innsatsevne) at det fungerer effektivt og godt i hele sin levetid.
- En samlokalisering av nødmeldesentralene må komme raskt på plass, men funksjonsevnen og kostnadsstyring er likevel viktigst.

5 Relevante konsepter

I forbindelse med arbeidet i konseptfasen er det identifisert fire relevante konsepter som har potensial til å oppfylle de definerte mål og krav. Det første av konseptene, nullalternativet, er en fortsettelse av dagens situasjon. De tre andre konseptene er enten å samlokalisere alle nødmeldesentralene i politihuset i Tromsø, samlokalisere alle nødmeldesentralene på en ny lokasjon i Tromsø, eller å samlokalisere nødmeldesentralene for 110 og 112 i politihuset i Tromsø, mens 113 fortsetter i sine nye leide lokaler i Forskningsparken Tromsø. De fire konseptene vil bli utdypet i dette kapittelet. Alle konseptene er tatt med videre i prosessen. Hvert alternativ vurderes ut fra samme vilkår i en alternativanalyse. Konseptene skal vurderes opp mot hverandre basert på nytte- og kostnadsvirkninger, som vil bli belyst i det etterfølgende kapittelet.

5.1 Alternativ 0: Å fortsette som i dag (nullalternativet)

Det første konseptet er nullalternativet. I dette konseptet fortsetter dagens situasjon som før, med unntak av at 113-sentralen i 2025 flytter lokasjon fra Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) til den nærliggende Forskningsparken Tromsø. Nødmeldesentralene forblir lokalisert i hvert sitt bygg på hver deres lokasjon i Tromsø, jamfør kapittel 2 – Dagens situasjon. Deres lokasjoner i forhold til hverandre er angitt i kartet nedenfor.

Figur 5.1 Kart over 110-, 112- og 113-sentralenes lokasjoner i Tromsø ved nullalternativet

113-sentralens nye lokasjon fra 2025 i Forskningsparken er oppgitt på kartet, da det er denne lokasjonen som vil være relevant ved en videreføring av dagens situasjon.

På bildet nedenfor sees bygget som 113-sentralen flytter inn i. Nedenfor er relevant informasjon oppstilt slik at nullalternativet kan fungere som sammenligningsgrunnlag for alle konseptene i alternativanalysen. Nullalternativet innebærer at dagens lokasjoner benyttes og utvikles i henhold til løpende drift, slik at den byggetekniske standarden er tilfredsstillende og minimumskravene til Tek17 er oppfylt. Lokasjonenes funksjonalitet og tilstandsgrad opprettholdes derfor på samme nivå som i dag.

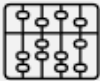

Figur 5.2 AMKs sentralens nye lokasjon fra 2025.

I tabellen under vises oversikten over nullalternativet.

Her er det viktig å merke seg at Stortinget har vedtatt at Tromsø 110-sentral skal være samlokalisert med operasjonssentralen til Troms politidistrikt i Tromsø⁸. I innstillingen står det videre at dersom det er regional enighet om det skal 113-sentralen også inngå i en slik samlokalisert sentral.

Tabell 5.1 Tabell 4.1: Oversikt over nullalternativet (A0)

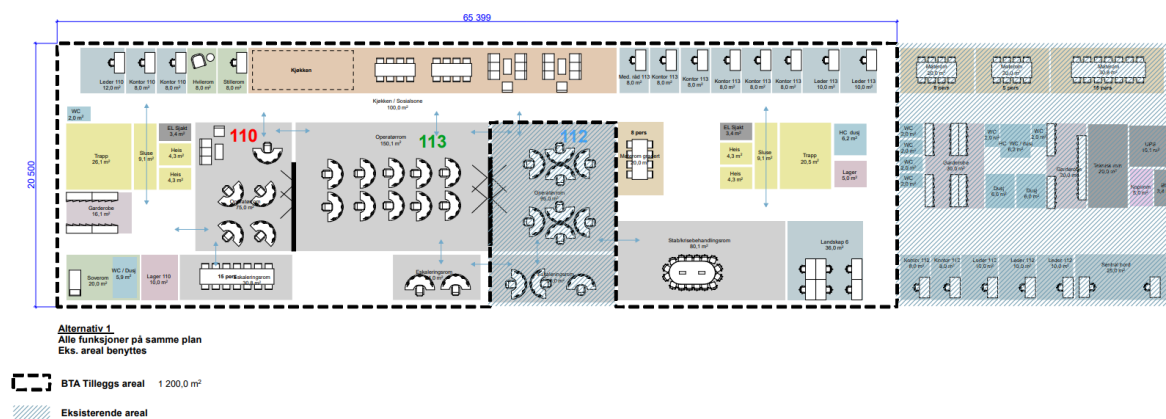
A0	Å fortsette som i dag (Nullalternativet)
	Nullalternativet representerer en forsvarlig videreføring av dagens situasjon.
	Nødmeldetjenestene beholder hver deres individuelle lokasjon. • 110 ved Tromsø brannstasjon, Forsøket 9, 9010 Tromsø. • 112 ved Tromsø politistasjon, Stakkevollvegen 9, 9010 Tromsø. • 113 ved Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN), men flytter i 2025 til Forskningsparken Tromsø, Sykehusvegen 21, 9019 Tromsø.
	Dagens arealer: 890 m ²

⁸ Se Prop. 61 LS (2014–15) og Innst. 306 S.

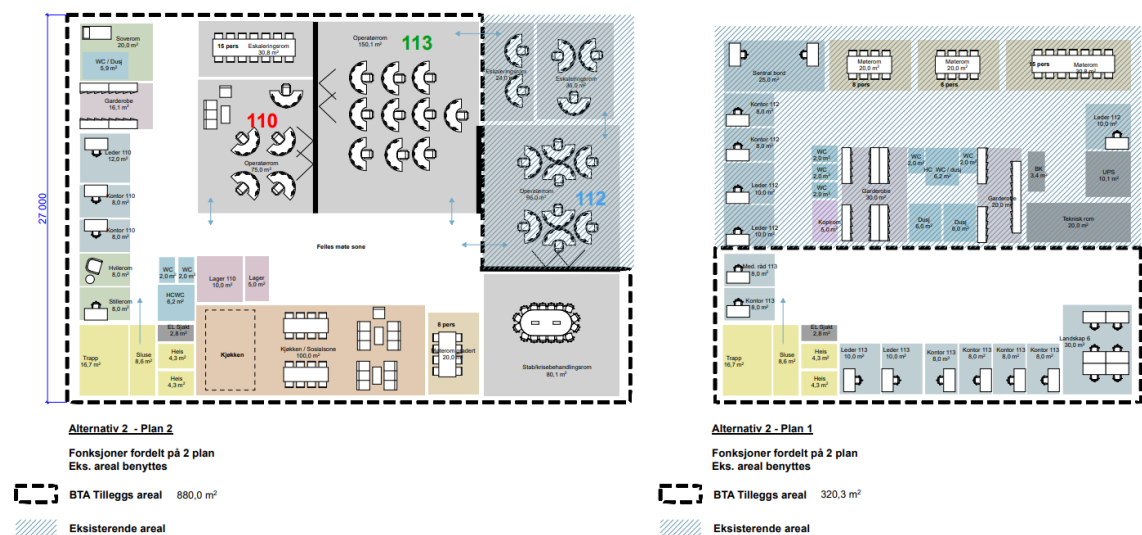
A0	Å fortsette som i dag (Nullalternativet)
	Samlet antall ansatte: 85 • 110: 14 ansatte • 112: 36 ansatte • 113: 39 ansatte
	Samlet driftskostnader: 111 mill kr • 110: 20 mill kr • 112: 36 mill kr • 113: 55 mill kr

5.2 Alternativ 1: 110, 112 og 113 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø

I alternativ 1 samlokaliseres de tre nødmeldesentralene i politihuset i Tromsø. På den måten vil man kunne utnytte de allerede eksisterende arealene og funksjonene som 112-sentralen i dag benytter. Bygget er dermed allerede rustet til å huse en nødmeldesentral, og mange av de nødvendige rommene og funksjonene kan derfor deles mellom nødmeldesentralene, slik at areal spares. Samlokaliseringen vil imidlertid kreve en omorganisering i forhold til dagens situasjon. Et forslag til hvordan en slik samlokalisering i politihuset kan se ut, er gitt nedenfor – enten på én etasje, eller om nødvendig, to.

Skisse 1: Visualisering av alternativ 1 (A1) - samlet på én etasje

Skisse 2: Visualisering av alternativ 1 (A1) – oppdelt på to etasjer

I skisse 1 er alle rom og funksjoner samlet på én etasje, mens skisse 2 viser hvordan de mer tekniske rommene som ikke nødvendigvis krever en umiddelbar nærhet til operasjonsbordene, flyttes til sin egen etasje. De eksisterende arealene som kan benyttes, er skraverte for klarhet. Sammenlignet med nullalternativet spares 738 kvadratmeter i bruttoareal ved en slik samlokalisering i politihuset. I tabellen nedenfor er relevant informasjon om alternativet oppstilt.

Tabell 5.2 Oversikt over alternativ 1 (A1)

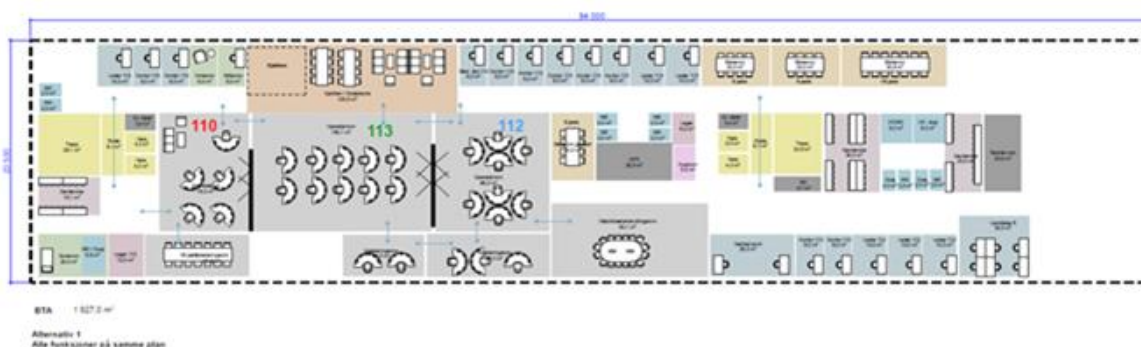
A1	110, 112 og 113 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø
	Alternativ 1 representerer en samlokalisering av alle tre nødmeldesentralene i det eksisterende politihuset i Tromsø – eventuelt med en ekstra utbygning.
	Alle tre nødmeldesentralene samlokaliseres på den følgende lokasjon: 112 ved Tromsø politistasjon, Stakkelvollvegen 9, 9010 Tromsø.
	Samlet arealbehov: 1200 m² BTA
	Samlet antall ansatte: 87 110: 14 ansatte 112: 36 ansatte 113: 41 ansatte

A1	110, 112 og 113 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø
	Samlet driftskostnader: 116 mill kr • 110: 21 mill kr • 112: 36 mill kr • 113: 59 mill kr

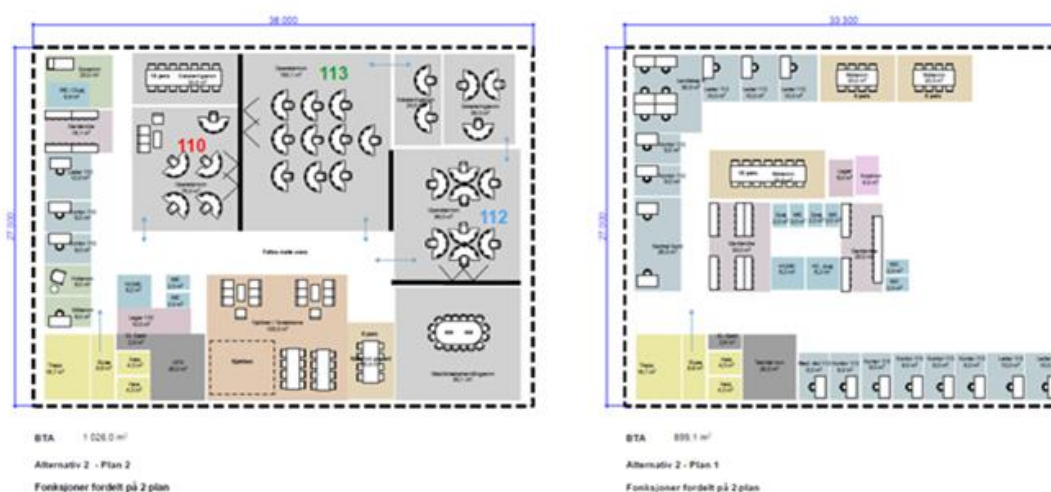
5.3 Alternativ 2: 110, 112 og 113 samlokaliseres ved ny lokasjon i Tromsø

Alternativ 2 innebærer at nødmeldesentralene samlokaliseres på en ny lokasjon i Tromsø. Her er det utpekt tre alternative lokasjoner. Hvilken som til slutt eventuelt vil bli benyttet, vil bli utredet i neste del av arbeidet med å samlokalisere nødmeldesentralene. Løsningen for rom og funksjoner vil være den samme som for alternativ 1, men muligheten til å utnytte eksisterende arealer er ikke til stede.

Et forslag til hvordan en slik samlokalisering på ny lokasjon kan se ut, er illustrert nedenfor – enten på én etasje, eller om nødvendig to.

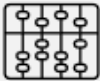
Skisse 3: Visualisering av alternativ 2 (A2) - samlet på én etasje

Skisse 4: Visualisering av alternativ 2 (A2) – oppdelt på to etasjer

I tabellen under er relevante opplysninger for alternativ 2 beskrevet.

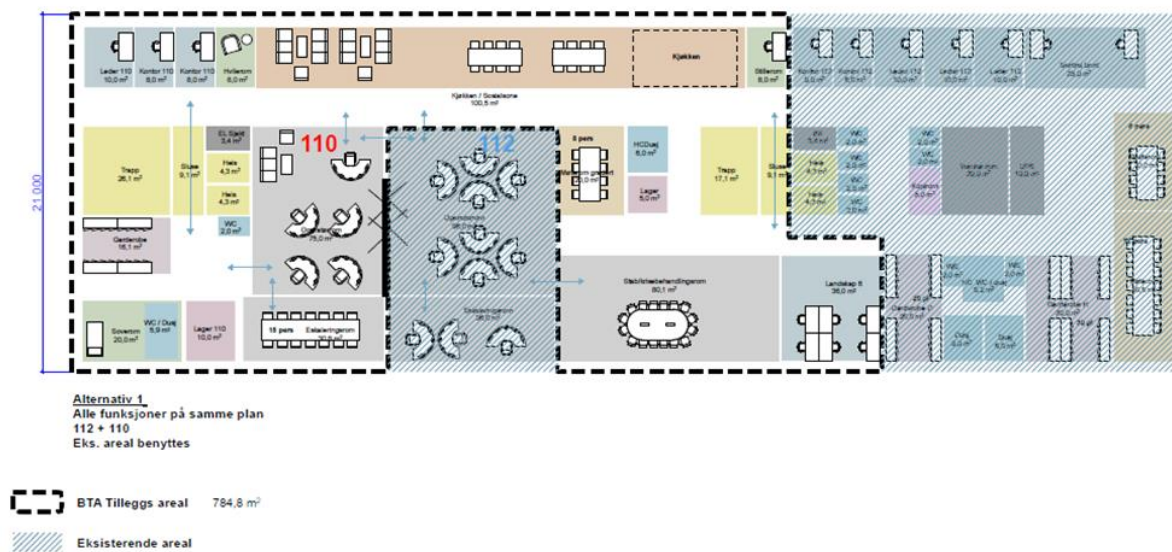
Tabell 5.3 Oversikt over alternativ 2 (A2)

A2	110, 112 og 113 samlokaliseres ved ny lokasjon i Tromsø
	Alternativ 2 representerer en samlokalisering av alle tre nødmeldesentralene er i ny lokasjon utenfor dagens lokasjoner av nødmeldesentralene
	Det er identifisert tre mulige alternative lokasjoner
	Samlet arealbehov: 1940 m ² BTA
	Samlet antall ansatte: • 110: 14 ansatte • 112: 36 ansatte • 113: 41 ansatte
	Samlet driftskostnader: 120 mill kr • 110: 22 mill kr • 112: 37 mill kr • 113: 61 mill kr

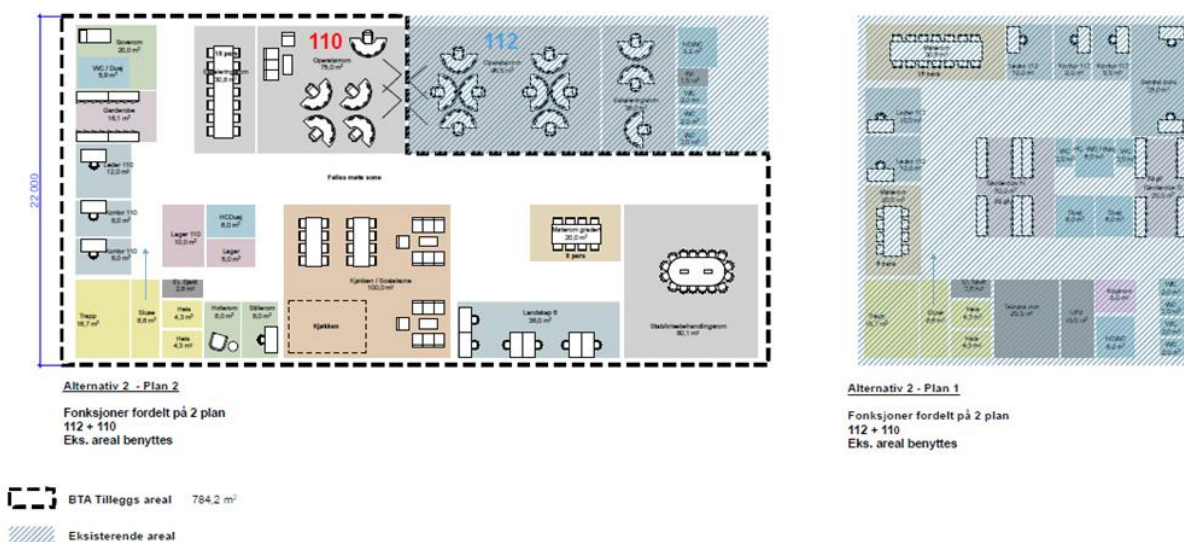
5.4 Alternativ 3: 110 og 112 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø

I det siste alternativet, alternativ 3, samlokaliseres kun 110- og 112-sentralene i politihuset, mens 113-sentralen forblir på sin nye lokasjon i Forskningsparken i Tromsø, slik som i dagens situasjon. På den måten har 110- og 112-sentralene, som i alternativ to, fortsatt mulighet til å dra nytte av felles funksjoner og rom.

Et forslag til hvordan en slik samlokalisering i politihuset kan se ut, er illustrert nedenfor – enten på én etasje, eller om nødvendig to.

Skisse 5: Visualisering av alternativ 3 (A3) – samlet på én etasje

Skisse 5: Visualisering av alternativ 3 (A3) – samlet på to etasjer

På skissene er de eksisterende arealene i politihuset skraverte. Ved en slik samlokalisering av 110- og 112-sentralene spares 1154 kvadratmeter i bruttoareal. Nedenfor er relevante detaljer for alternativ 3 oppstilt.

Tabell 5.4 Oversikt over alternativ 3 (A3)

A3	110 og 112 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø.
	Alternativ 3 representerer en delvis samlokalisering, hvor 110- og 112-setralene samlokaliseres i Politihuset i Tromsø og 113-sentralen fortsatt lokaliseres ved forskningsparken Tromsø.
	110- og 112-sentralene samlokaliseres på følgende adresse: • Tromsø politistasjon, Stakkelvollvegen 9, 9010 Tromsø. 113-sentralen lokaliseres ved: • Forskningsparken Tromsø, Sykehusvegen 21, 9019 Tromsø.
	Samlet arealbehov: 1000 m² BTA
	Samlet antall ansatte: 87 • 110: 14 ansatte • 112: 36 ansatte • 113: 41 ansatte
	Samlet driftskostnader: 120 mill kr • 110: 22 mill kr • 112: 37 mill kr • 113: 61 mill kr

6 Prinsipielle spørsmål

Etableringen av en samlokalisert nødmeldetjenestene reiser flere prinsipielle spørsmål som må håndteres for å oppnå en bedre tjeneste for innbyggerne. Disse spørsmålene omhandler hovedsakelig juridiske, organisatoriske, operasjonelle og etiske utfordringer og muligheter. Nedenfor presenteres de viktigste prinsipielle spørsmålene som er diskutert i konseptfasen.

6.1 Personvern og informasjonssikkerhet

En samlokalisering innebærer økt deling av informasjon mellom nødetatene. Både brann, politi og helse får tilgang til sensitive personopplysninger fra mennesker som befinner seg i sårbare livssituasjoner, og det er strenge regler for når og hvordan slik informasjon kan deles med de øvrige nødetatene. Det prinsipielle spørsmålet her dreier seg om hvordan man sikrer at personopplysninger behandles i henhold til personvernforordningen (GDPR) og nasjonale personvernbestemmelser i en samlokalisert sentral.

I utgangspunktet er alle tre etatene underlagt strenge regler om taushetsplikt for informasjon de får tilgang til når de er på jobb. I tillegg til dette finnes det en rekke lover som regulerer håndtering og deling av sensitiv informasjon. Spesielt relevant i denne sammenhengen er helsepersonelloven og politiregisterloven. Erfaringene fra den samlokaliserte sentralen i Agder tilsier at utfordringene knyttet til personvern og informasjonssikkerhet blir redusert som følger av samlokalisering.

Videre eksisterer det en rekke tilfeller hvor nødetatene er pålagt å dele informasjon med hverandre, og hvor samlokaliseringen bidrar til økt kvalitet i kommunikasjonen mellom etatene. Helsedirektoratet har beskrevet dette i et eget rundskriv⁹. Helsedirektoratet har også laget en egen veileder som beskriver helsepersonell sin rett og plikt til å utlevere pasientopplysningen til de andre nødetatene¹⁰. Dokumentene vil være viktige verktøy for å videreutvikle rutiner og prosedyrer for utlevering av pasientopplysninger mellom nødetatene i en samlokalisert sentral. Helsedirektoratet oppsummerer de viktigste funnene i veilederen på følgende måte:

- Helsepersonell skal på eget initiativ varsle politi og brannvesen dersom det er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom.
- I en krise- eller katastrofesituasjon skal helsepersonell oppgi navn på pasienter som er ivaretatt av helsetjenesten for at politiet ikke skal binde opp ressurser til leting etter personer som er funnet.
- Helsepersonell har ikke rett eller plikt til å utlevere opplysninger til politiet utelukkende for etterforskning/- oppklaring av forbrytelser.

I tillegg til dette må informasjonssikkerheten ivaretas for å beskytte sensitiv informasjon mot uautorisert tilgang for andre utenfor SAMLOK-sentralen. Basert på innspill fra nødetatene fremstår det som at AMK og 110-sentralen vil få en økt sikkerhet i en SAMLOK, da de må tilpasse seg politiets krav som er vesentlig høyere enn føringene gitt til AMK og 110-sentralene.

⁹ <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/helsetjenestens-og-politiets-ansvar-for-personer-med-psykisk-lidelse/utveksling-av-helse-og-personopplysninger-mellom-helsetjenesten-og-politiet#utgangspunkter-taushetsplikt-og-adgang-til-informasjonsutveksling>

¹⁰ <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/rett-og-plikt-til-a-utlevere-pasientopplysninger-til-politiet>

6.2 Regler for samhandling

Alle nødmeldetjenesten har strenge krav om å loggføre informasjon, beslutninger og vurderinger knyttet til ulike oppdrag og operasjoner. Dette kalles ofte notoritet og er viktig for å kunne evaluere hendelsene i etterkant, men også for å etterprøve rutinene og prosedyrene som de ulike sentralene benytter.

En av erfaringene fra den samlokaliserte sentralen i Agder er at det kan være utfordrende å opprettholde tilstrekkelig notoritet når etatene samhandler og har dialog ansikt til ansikt. Et alternativ er å loggføre dialogen skriftlig i etterkant. Dette er imidlertid mindre praktisk enn en talelogg som man i dag har over samband. En skriftlig logg har også flere feilkilder dersom den noteres i etterkant av samtalen.

Dette er et godt eksempel på hvorfor det i en samlokalisert sentral vil være behov for tydelige samhandlingsregler og faste rutiner for loggføring. Eventuelt kan man også ha felles tiltakskort som benyttes under hendelser hvor to eller flere nødetater samvirker på skadestedet.

Det er viktig å påpeke at det i dag finnes en rekke formelle samhandlingsregler som nødetatene benytter, blant annet felles nasjonale trippelvarslingskort og nasjonalt sambandsreglement. Dette understreker likevel behovet for kontinuerlig læring og at man videreutvikler planverk, tiltakskort og rutiner for å sikre effektiv bistand til de nødstilte.

Enkelt sagt handler dette om hvordan man skal oppnå målsetningen med å samlokalisere, det vil si hvordan de ulike nødmeldetjenestene effektivt kan samhandle og kommunisere mellom etatene. For å lykkes med dette er det prinsipielt viktig å etablere klare retningslinjer og prosedyrer for samarbeid, slik at man unngår misforståelser og ineffektivitet.

6.3 Sikkerhet og tilgangsstyring

112 sentralene skal være fysisk sikret i henhold til en kravspesifikasjon, samt klassifisert som "beskyttet område" etter sikkerhetsloven. Politidirektoratet og DSB er enig i at for å oppnå en best mulig samhandling mellom 112- og 110-sentralen, vil et felles beskyttet område for 110 og 112 være den formålstjenlige løsningen. Dersom 113-sentralen samlokaliseres med 112- og 110-sentralen vil informasjonssikkerhet i samsvar med sikkerhetsloven også gjelde for dem.

Det følger av informasjonssikkerhetsforskriften at personell som gis permanent adgang til beskyttet område skal være sikkerhetsklarert. Med et krav til sikkerhetsklarering av 110-operatørene og 113-operatørene, vil forholdene ligge til rette for deling av viktig informasjon uten å legge noen begrensninger på politiets arbeid i sine operasjonssentraler. På denne måten kan sentralene etableres vegg-i-vegg med en felles glassvegg, og en skyvedør som kan åpnes umiddelbart ved behov.

Forskrift om informasjonssikkerhet § 6-8 stiller videre krav til fysisk avgrensning for å hindre at personer uten tjenstlig behov får adgang til beskyttet område. Dette innebærer at alle nødmeldesentralene må være innenfor beskyttet område for å oppnå målsetningen ved en samlokalisering. Merk at kontorer, kantiner og lignende fasiliteter ikke behøver å være innenfor beskyttet område.

6.4 Konklusjon

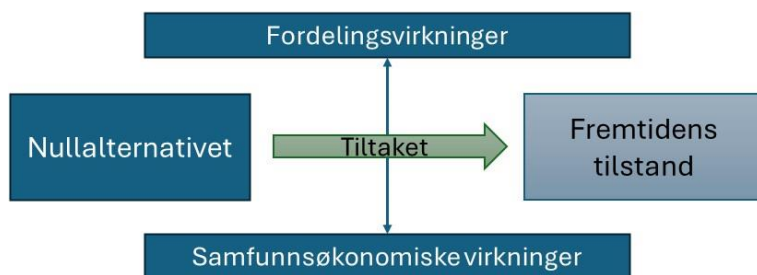
De prinsipielle spørsmålene som følger med etableringen av en samlokalisert nødmeldetjeneste er komplekse og krever grundig vurdering. Ved å gå gjennom disse systematisk og utarbeide rutiner og prosedyrer, kan man legge grunnlaget for en struktur som er effektiv og tilpasset de ulike partenes behov på best mulig måte. Det er derfor viktig at disse spørsmålene diskuteres og beskrives tidlig i planleggingsprosessen for å sikre en smidig og vellykket implementering.

7 Positive og negative virkninger

I konseptfasen er det utviklet totalt fire alternative modeller, inkludert nullalternativet. I dette kapittelet vurderes de ulike alternativene nærmere gjennom en samfunnsøkonomisk analyse. En slik analyse lar oss se helhetlig på virkningene av hvert alternativ. I vurderingene er DFØs veileder for samfunnsøkonomiske analyser benyttet.¹¹

7.1 Om den samfunnsøkonomiske analysen

For å få frem alle relevante virkninger viser DFØs veileder i samfunnsøkonomiske analyser til at grupper som berøres av et tiltak og måten de blir berørt på skal identifiseres. I veilederen er virkninger av et tiltak definert som endringer sammenliknet med nullalternativet, som illustrert i figur 7.1 under. Mens nyttevirkninger representerer virkninger som øker velferden for én eller flere grupper i samfunnet, omfatter kostnadsvirkninger all bruk av ressurser som følge av tiltaket. I tillegg til nytte- og kostnadsvirkninger omfatter analysen fordelingsvirkninger, det vil si omfordeling av ressurser mellom berørte grupper. I tråd med veilederen i samfunnsøkonomiske analyser beskrives de berørte gruppene og virkningene som følger av tiltaket.

Figur 7.1 Virkninger i den samfunnsøkonomiske veilederen

Tiltaket i dette prosjektet er en samlokalisering av nødmeldetjenestene i Tromsø. Det vil være flere grupper som berøres av tiltaket. I analysen er det fokus på berørte grupper som opplever virkninger av en viss betydning og omfang. Tabell 7.1 gir en oversikt over disse aktørene.

Foruten tett samhandling i egne etater, samhandling med myndigheter, direktorater og andre premissgivere er det etablert faste strukturer med en rekke samarbeidspartnere. Tabellen under gir en oversikt.

¹¹<https://dfo.no/fagomrader/utredning-og-analyse-av-statlige-tiltak/samfunnsokonomiske-analyser/veileder-i-samfunnsokonomiske-analyser>

Tabell 7.1 Samhandlingsaktører

Samhandlingsaktør	Beskrivelse
Nødmeldetjenestene	Omfatter kjernevirksomheten til nødmeldesentralene, herunder drift og utøvelse av tjenestene
Ansatte	Omfatter rammebetingelsene for ansatte, arbeidsforhold, faglig utvikling mm.
Brukere	Omfatter de som mottar eller er brukere nødmeldetjenestene
Samfunnet	Omfatter «alle andre», dvs. øvrige deler av Tromsø kommune, Politiet, spesialisthelsetjenesten, samarbeidspartnere og innbyggerne i regionen

7.2 Forutsetninger for de prissatte virkninger

Kalkulasjonsrente

Diskontering benyttes for å kunne sammenligne alternativer med prissatte nytte- og kostnadsvirkninger som oppstår ved ulike tidspunkt. Dette gjøres ved å omregne virkningene i en periode, gjerne over mange år, til verdien i et gitt år ved å benytte en diskonteringsrente eller kalkulasjonsrente. Kalkulasjonsrenten settes til 4 prosent for periode fra 0 til 40 år, i henhold til Finansdepartementets rundskriv R-109/14 for samfunnsøkonomiske analyser for investeringer.

Priser og prisutvikling

Alle beløp i den samfunnsøkonomiske analysen beregnes i 2024-kroner, og neddiskonteres til analysetidspunktet, 2024.

Som hovedregel holdes alle priser reelt uendret gjennom analyseperioden i en samfunnsøkonomisk analyse. Dette innebærer at det forutsettes at alle priser vokser med samme vekstrate, altså med veksten i konsumprisindeksen. Justeringer i kalkulasjonspriser som skyldes at noen priser kan vokse forskjellig fra konsumprisindeksen, kalles realprisjusteringer. Realprisjusteringer skal kun foretas hvis det er et solid teoretisk og empirisk grunnlag for at det kan forventes ulik prisstigning.

Alle identifiserte kostnader forventes å vokse i takt med konsumprisindeksen, og det er derfor ikke foretatt en realprisjustering av disse kostnadsvirkningene.

Beregningsperiode 20 år

Analyseperioden skal ta utgangspunkt i tiltakets levetid. En samfunnsøkonomisk analyse skal forsøke å fange opp relevante virkninger av et tiltak i hele tiltakets levetid. For å kunne sammenlikne konseptene, settes den samme analyseperioden for alle konseptene. Analyseperioden settes til 20 år siden det legges til grunn en leiekontrakt for lokalene på 20 år.

Skattefinansieringskostnader

Det antas at all finansiering skjer gjennom bevilgninger over statsbudsjettet eller andre offentlige budsjetter, og at det dermed påløper skattekostnader. Skattefinansieringskostnader representerer den marginale kostnaden knyttet til å hente inn en ekstra skattekrone. Skattefinansieringskostnader

settes til 20 øre per krone i henhold til Finansdepartementets veileder. Beregningsgrunnlaget for skattekostnaden er finansieringsbehovet eksklusive merverdiavgift. Skattefinansieringskostnader inngår i den samfunnsøkonomiske analysen, men påvirker ikke finansieringsbehovet.

Merverdiavgift

Merverdiavgift for prosjektets finansieringsbehov beregnes som 25 prosent av forventningsverdien til alle momsbelagte elementer i analysen. Det tillegges ikke en egen usikkerhet på merverdiavgiften, men beløpet vil avhenge av usikkerhet i elementer som det beregnes merverdiavgift på.

Usikkerhetsfaktorer virker, med mindre annet er spesifisert, på beløp inkludert merverdiavgift.

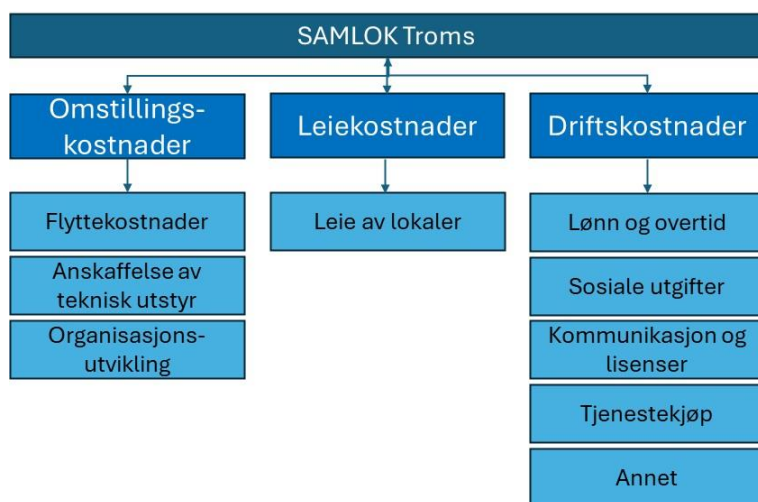
Innsatsfaktorer oppgis inklusive avgifter, herunder merverdiavgift. Den samfunnsøkonomiske analysen gjøres uten merverdiavgift da dette ikke direkte representerer en kostnad for samfunnet, men en overføring. Finansieringsbehovet oppgis med merverdiavgift.

7.3 Prissatte virkninger

Prosjektet er på overordnet nivå delt inn i årlige leiekostnader for bruk av lokaler, samt årlige kostnader knyttet til drift nødmeldesentralene. I tillegg inngår anskaffelse av teknisk utstyr og inventar.

Prosjektnedbrytningsstruktur – generisk for konseptene

Figur 7.2 beskriver projektnedbrytningsstrukturen som er lagt til grunn for de ulike alternativene.

Figur 7.2 **Prosjektnedbrytningsstrukturen**

7.3.1 Omstillingskostnader

Omstillingskostnadene omfatter kostnader knyttet til flytting av nødmeldesentralene til nye lokaler. I tillegg til gjennomføring av selve flyttingen inkluderes kjøp av løst inventar som kontormøbler, møbler til sosial sone og operasjonspulter. Det vil også være behov for anskaffelse av teknisk utstyr som for eksempel tekniske løsninger for digital samhandling ved nødmeldesentralene.

Gjennomføringen av SAMLOK Tromsø krever at det bant annet settes av ressurser til planlegging av flytteprosessen, koordinering mellom partene, kompetansebygging samt utvikling av arbeidsmetoder. For å organisere innføringen er det derfor behov for et programkontor som ivaretar de ulike arbeidsstrømmene før, under og etter flyttingen. Det vil videre være nødvendig å avsette tid i de involverte virksomhetene til selve implementeringen.

Et programkontor planlegger, styrer og koordinerer alle aktiviteter knyttet til flyttingen omstillingen. Programkontoret vil også styre ressursbruk, hvor vi antar at de tre nødmeldesentralene avser ressurser til en fast arbeidsgruppe og en viss prosentandel av ansattes tid til omstilling og kompetansebygging.

I proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak, Prop. 1 S (2016–2017)) er det satt av midler til å dekke kostnader i forbindelse med samlokalisering av 110 og 112. Eventuell flytting av 110-sentralens eget utstyr for tilleggstenester må dekkes av kommunene selv. En mer nøyaktig detaljering av hvilke kostnader som skal dekkes av de statlig bevilgete midlene, og hva som skal dekkes av kommunene selv, må avtales nærmere mellom 110 og DSB i hver enkelt samlokaliseringsprosess.

Tabell 7.2 under viser kostandene som er lagt til grunn for omstillingskostnadene i millioner kroner. Det er lagt til grunn at omstillingskostnadene har en varighet på 2 år.

Tabell 7.2 Omstillingskostnad for de ulike alternativene

Omstillingskostnad mill. 2024-kr samlet	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Flyttekostnad	-	10	10	6
Anskaffelse av teknisk utstyr	-	10	10	4
Programkontor, kompetansebygging mm	-	4	4	4
Sum	-	24	24	14

7.3.2 Leiekostnader

I dag leier alle tre nødmeldesentralene lokalene som benyttes. 110-sentralen leier av Tromsø brann - og redning KF. 112-sentralen inngår i leieavtalen politiet har med Statsbygg. 113-sentralen flytter på nyåret til Forskningsparken hvor de vil leie lokalene av SIVA. Leieprisen oppgis ofte i pris pr kvadratmeter. Leieprisen utgjør grunnleien bruken av bygningen eller lokalene. I tillegg inkluderes kostnader for vedlikehold av fellesområder og drift av bygningen i de fleste leieavtaler. Enkelte leieavtaler inkluderer vedlikehold av bygningen. Dette gjelder for leieavtaler med Statsbygg.

I alternativ 1 er det behov for å bygge på dagens politihus. Dette vil kunne skje i sammenheng med at politiet også har behov for mer areal. I dette alternativet vil politiet og 112-sentralen være hovedleietaker, og fremleie andelen som 110-sentralen og 113-sentralen benytter.

I alternativ 2 er det behov for å inngå avtale med utbygger som bygger lokalene. I alternativ 2 vil nødmeldesentralene være likestilte og leie av utbygger.

I alternativ 3 er det behov for å bygge på dagens politihus. Dette vil kunne skje i sammenheng med at politiet også har behov for mer areal. I dette alternativet vil politiet og 112-sentralen være hovedleietaker, og fremleie andelen som 110-sentralen benytter.

Det er gjennomført en enkel kartlegging av dagens leieavtaler som benyttes. Kartleggingen viser at leieprisene har stor variasjon. Dette skyldes at eldre leieavtaler har lavere priser per kvadratmeter enn nyere leieavtaler blant annet som følge av økningen i byggekostnadene. Basert på politiets fellestjenesters erfaringer legges det til grunn en leiepris på 5.500 kroner per kvadratmeter. Dette er en leiepris for areal som ikke inngår i et tradisjonelt næringseiendomsmarked, siden kravene til sikkerhet, plassering i bygget og lokasjon er strenge.

Tabell 7.3 under viser leiekostnadene i millioner kroner som er lagt til grunn for de tre alternativene.

Tabell 7.3 Leiekostnader for de ulike alternativene

Leiekostnader mill. 2024-kr per år	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Antall kvadratmeter (BTA)		1200	1900	1000 ¹²
Leiekostnader	3,6	6,6	10,5	10,1

7.3.3 Driftskostnader

Driftskostnadene utgjør kostnader til lønn og overtid. I tillegg kommer kostnader til energi, renhold, strøm og annen bygningsdrift. En tredje post er sosiale utgifter som blant annet utgjør pensjonskostnader for gruppelivsforsikring og bedriftshelsetjenesten. Tabell 10 under viser driftskostnadene i millioner kroner som er lagt til grunn i de tre alternativene.

Tabell 7.4 Driftskostnader for de ulike alternativene

Driftskostnader mill. 2024-kr per år	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Lønn	65,5	67,5	67,5	67,5
Overtid og vikarutgifter	12,8	13,2	13,5	13,2
Driftskostnader	1,9	1,9	1,9	1,9
Driftsinntekter	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Sosiale utgifter	11,5	11,8	11,8	11,8
Kommunikasjon og lisenser	6,6	6,6	6,6	6,6
Tjenestekjøp	7,2	7,2	7,2	7,2
Annet	1,3	1,3	1,2	1,2
Sum	106,5	109,4	109,4	109,4

I alle tre alternativer er det lagt til grunn dagens organisering og antall ansatte for 110-sentralen og 112-sentralen. For 113-sentralen utvider man antall ansatte med en vaktleder og en AMK-lege. Dette bidrar til å øke lønnskostnadene og sosiale utgifter.

7.3.4 Oppsummering av prissatte virkninger

Tabell 11 viser summen av de prissatte virkningene. I tabellen er også skattefinansieringskostnaden lagt til. Som nevnt i kapittel 6.2 representerer skattefinansieringskostnader den marginale kostnaden knyttet til å hente inn en ekstra skattekrone. Beregningsgrunnlaget for skattekostnaden er finansieringsbehovet eksklusive merverdiavgift.

¹² I tillegg kommer arealene 113-sentralen leier i Forskningsparken

I tabellen vises også nåverdien av de prissatte virkningene i analysen, relativt til nullalternativet. Som vist i tabellen, kommer Alternativ 1 best ut. Dette skyldes hovedsakelig at alternativet representerer lavere leiekostnad enn de to andre alternativene. Alternativ 2 er rangert lavest som følge av høy leie- og omstillingskostnad.

Tabell 7.5 Oppsummering av de prissatte virkningene

Nåverdi mill. kr*	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Omstillingskostnader	-	23	23	13
Leie av areal	51	93	143	143
Driftskostnader	1 500	1 538	1 538	1 538
Skattefinansieringskostnad	310	306	315	313
Sum prissatte virkninger	1 861	1 958	2 019	2 007
Netto nåverdi samfunnsøk. Kostnad	-	97	157	146
Annuitet netto nåverdi**	-	5	8	7

7.4 Ikke-prissatte virkninger

I en samfunnsøkonomisk analyse skal man prissette virkningene av tiltaket så langt det er mulig og hensiktsmessig. Det er hva som er faglig forsvarlig og mulig innenfor analysens tids- og kostnadsrammer som styrer hvor langt man kan gå i denne verdsettingen. Virkninger som ikke lar seg verdsette i kroner behandles som ikke-prissatte virkninger.

Det er krevende å prissette noen av virkningene av å samlokalisere nødmeldetjenestene Tromsø. Dette gjelder særlig nyttevirkningene som øker kvaliteten for tjenestene som utøves på nødmeldesentralene og hvilke følger det har for brukerne og samfunnet. Dette er kvalitetsvirkninger som forventes å være av stor betydning og som treffer store deler av befolkningen i regionen.

Årsakene til at noen av virkningene i denne analysen behandles som ikke-prissatte virkninger er:

- Det er for lite eller for usikkert tallgrunnlag til å anslå forventningsverdier
- Det foreligger ikke gode kalkulasjonspriser eller mengdemål for virkningene
- Det er for mye usikkerhet forbundet med prissettingen

De ikke-prissatte virkningene vurderes etter bidraget til den samfunnsøkonomiske lønnsomheten på lik linje som prissatte virkninger. Dette gjøres ved å identifisere hvor mange som blir berørt av virkningen, hvor stor påvirkning virkningen vil ha på den enkelte og hvor stor betalingsvilje samfunnet har for å oppnå eller unngå virkningen (enhetsverdien). Vurderingen av de ikke-prissatte virkningene følger verdimatisemetoden etter anbefaling i DFØs veileder for samfunnsøkonomisk analyse, som vist i Figur 7.3.

Den samfunnsøkonomiske verdien på de ikke-prissatte virkningene vurderes ut ifra kvantum og enhetsverdien til de enkelte virkningene. Ikke-prissatte virkninger vurderes gjennom tre steg:

- **Steg 1: Kvantum**
Kvantum innebærer hvor mange som blir berørt av hver virkning, og hvor stor påvirkning tiltaket vil ha på hver enkelt som er berørt.
- **Steg 2: Enhetsverdi**
Enhetsverdien sier noe om hvor mye samfunnet/aktuelle aktører er villig til å betale for tiltaket.
- **Steg 3: Samfunnsøkonomisk verdi**
Når det er fastsatt verdier for kvantum og enhetsverdi, brukes den vedlagte matrisen til å definere den samfunnsøkonomiske verdien av tiltaket.

		Enhetsverdi		
		Liten	Middels	Høy
Kvantum	Stort positivt	Middels positiv	Stor positiv	Meget stor positiv
	Middels positivt	Liten positiv	Middels positiv	Stor positiv
	Lite positivt	Ubetydelig/ingen	Liten positiv	Middels positiv
	Verken positivt eller negativt	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
	Lite negativt	Ubetydelig/ingen	Liten negativ	Middels negativ
	Middels negativt	Liten negativ	Middels negativ	Stor negativ
	Stort negativt	Middels negativ	Stor negativ	Meget stor negativ

Figur 7.3 Verdimatrisen for ikke-prissatte virkninger

7.4.1 Verdsetting av ikke-prissatte virkninger

I arbeidet med ikke-prissatte virkninger er det identifisert flere virkninger som vi har valgt å konsolidere i fire ikke-prissatte virkninger:

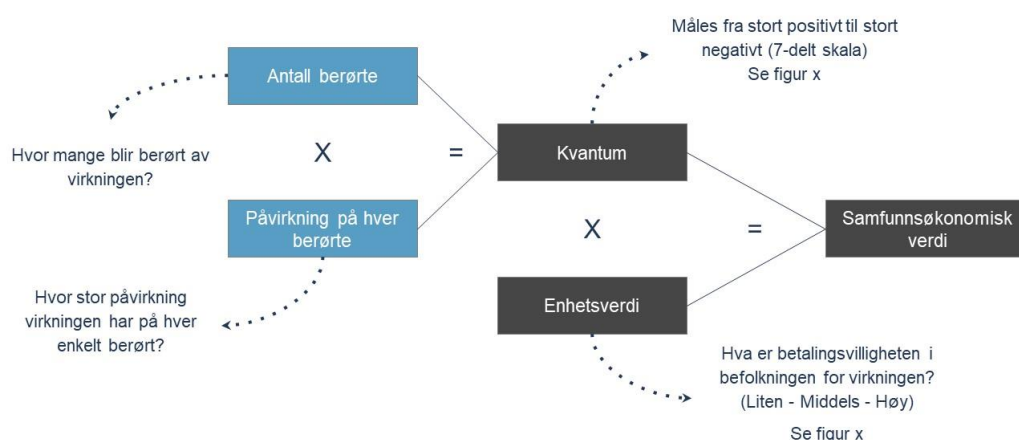
- Kortere responstid som følge av tettere samhandling mellom etatene
- Økt kvalitet i beslutningene – økt trygghet i regionen
- Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen
- Økt totalberedskap i nordområdene

Innenfor hver ikke-prissatt virkning har vi identifisert årsaker og virkninger av å samlokalisere nødmeldesentralene.

Årsaker knytter seg til endringer som oppstår som følge av de alternative konseptene for samlokalisering. Virkninger uttrykker hvordan endringene påvirker de berørte brukergruppene. Fra virkningene er det identifisert samfunnsøkonomiske virkninger av de tre alternativene for samlokaliseringen av nødmeldetjenesten i Tromsø. Disse vektet opp mot de prissatte virkningene for å vurdere konseptenes samfunnsøkonomiske lønnsomhet. Sammenligningsgrunnlaget for alle konseptene er nullalternativet, som er en forsvarlig videreføring av dagens situasjon.

Et viktig prinsipp i samfunnsøkonomiske analyser er imidlertid at virkninger ikke skal dobbelttelles. Dobbelttelling kan skje hvis man inkluderer både den direkte og den indirekte virkningen av et tiltak, eller hvis det er overlapp mellom de ulike ikke-prissatte virkningene eller mellom ikke-prissatte og prissatte virkninger.

Virkningenes samfunnsøkonomiske betydning verdsettes ved bruk av verdimatrisemetoden. Dette er illustrert i Figur 7.4.

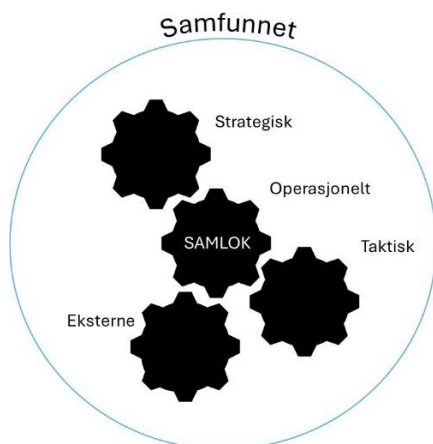
Figur 7.4 Verdimatrisemetoden

Verdsettingen bygger blant annet på resultatene fra SINTEFs følgeforskning på samlokaliserte nødmeldesentraler i Bodø, Case-studien til Antonsen og Ellingsen om samlokalisering av nødmeldesentralene, DSBs løpende arbeid med gevinstrealisering (2022) og konseptfasens arbeid med identifisering av virkninger (september 2024). I det følgende presenteres de ikke-prissatte virkningene.

7.4.2 Kort om innretning av etatenes arbeid

Organiseringen av nødmeldesentralene berører alle innbyggere og besøkende som er innenfor de tre nødmeldesentralenes geografiske regioner. Dette inkluderer også Svalbard og Longyearbyen.

Etatene skiller mellom strategisk, operasjonelt og taktisk nivå. Figuren under illustrerer hvordan samhandlingen skjer, der samlokaliseringen av nødmeldesentralene utgjør navet i kjeden

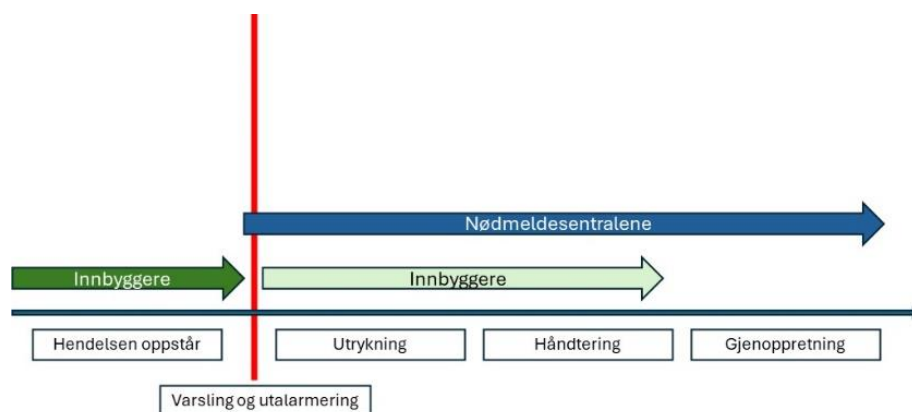

Figur 5 Figur for samhandling mellom nødetatene

Strategisk nivå i regionen for SAMLOK består av politimesteren i Troms politidistrikt, sykehusdirektøren ved UNN og 21 brannsjef. **Operasjonelt** nivå omfatter stab og ledere i de ulike organisasjonene. I tillegg inngår operatørene ved nødmeldesentralene som i dag sitter hver for seg, men sammen i SAMLOK. **Taktisk** nivå utgjør innsatsmannskap som er ute og håndterer hendelsene.

Hendelsesforløpet

Figur 19 nedenfor til høyre viser et generisk hendelsesforløp som starter med at det oppstår en hendelse som meldes inn til nødmeldesentralene. Etter varsling gjøres det beslutninger om hvilke ressurser som skal benyttes. Når nødmeldesentralene er samlokalisert legges det til for raskere tverrfaglig situasjonsvurdering på grunn av fysisk nærhet og visuell kontakt mellom ledere og operatørene i nødmeldesentralene. Etter varsling utalarmerer nødmeldesentralene sine innsatsmannskaper. De berørte innbyggerne i regionen blir ivaretatt av nødmeldesentralene frem til innsattpersonell er ankommet til hendelsen. Deretter blir hendelsen håndtert og de berørte innbyggerne ivaretatt. Prosessen avsluttes ved at normalsituasjonen gjenopprettes.

Figur 6 Hendelsesforløpet

7.4.3 Kortere responstid som følge av tettere samhandling mellom etatene

Ved å samlokalisere de tre nødmeldesentralene, viser forskning¹³ og erfaringene fra blant annet SAMLOK Agder, at samlokalisering fører til enklere og mer effektiv informasjonsutveksling mellom nødetatene. På **strategisk nivå** innebærer dette at beslutningsgrunnlaget bedres og lederne kan ta raskere beslutninger.

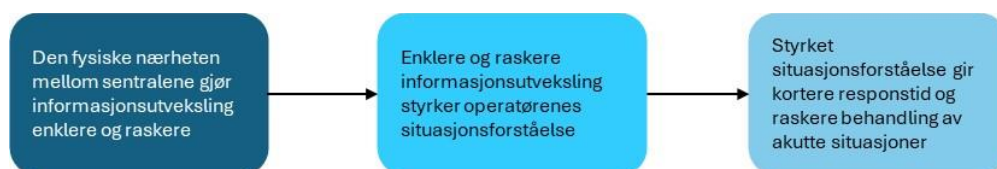
På **operasjonelt nivå** styrkes operatørenes situasjonsforståelse og gjør det mulig å aksjonere raskere. Ved komplekse og store hendelser benyttes trippelvarsling som verktøy. Gjennom samlokalisering av nødmeldesentralene legges det til rette for at operatørene kan utvikle felles prosedyrer og verktøy for håndtering av trippelhendelser. Dette inkluderer utvikling av felles utspørringsverktøy og etablering av nye stillingsfunksjoner som fagutviklere og operasjonsledere, basert på beste praksis fra de ulike etatene. Over tid vil trippelvarselsrutinene bli mer like på tvers av nødmeldesentralene.

En annen faktor som kommer frem i følgeforskningen er at den fysiske nærheten mellom nødmeldesentralene bidrar til at informasjon kan deles raskere og beslutninger større grad kan tas i fellesskap sammenlignet dagens situasjon, som igjen gir raskere responstid som følge av tettere samhandling mellom etatene. Nærhet mellom nødmeldesentralene gjør det enklere for operatørene å kommunisere og koordinere responsen på nødsituasjoner. Dette fører til raskere beslutningstaking og dermed kortere responstid.

Resultatene fra casestudiene¹⁴ til Antonsen og Ellingsen viser at samlokaliseringen legger til rette for flere felles øvelser og treninger. Dette styrker samhandlingen og forståelsen mellom nødmeldesentralene. Erfaringene viser også at felles trening og øvelser bidrar til å harmonisere rutiner og prosedyrer. Til sammen gir dette et godt grunnlag for raskere responstid.

På **taktisk nivå** vil innsatsmannskapene motta en bedre situasjonsforståelse fra nødmeldesentralene. Dette muliggjør at for eksempel politibetjentene vil kunne ta med rett verktøy ut på skadested fra starten av. Dette styrker innbyggernes ivaretagelse ved at håndteringen skjer raskere.

Figur 7 under oppsummerer årsak-virkningskjeden for kortere responstid som følge av tettere samhandling mellom etatene.

Figur 7 Årsaks-virkningskjeden for kortere responstid som følge av tettere samhandling mellom etatene

Steg 1: Kvantum

Som beskrevet over vil organisering av nødmeldesentralene berøre alle innbyggere og besøkende som er innenfor de tre nødmeldesentralenes geografiske regioner, inkludert Svalbard. Antall berørte vurderes derfor som stor.

I henhold til figur 7 er neste steg å vurdere hvor stor påvirkning virkningen har for hver enkelt berørt.

¹³ Samlokaliserte nødmeldesentralers påvirkning på samfunnssikkerhet (Sporheim Gundersen, NTNU 2018) og Følgeforskning på samlokalisering av nødetatene i Bodø (Sintef, mars 2021).

¹⁴ Samlokalisering bygger tillit i nødmeldingstjenesten (Ellingsen og Antonsen, Norsk statsvitenskaplig tidsskrift, Årgang 33, n.r. 3-4-2017)

Når gjelder hvor stor påvirkningen er for den enkelte vurderes det å være noe høyere i alternativ 1 og 2 enn for alternativ 3 med 110- og 112- sentralene samlokalisert, mens 113-sentralen forblir ved Forskningsparken. I alternativ 1 og 2 vil raskere responstid som følge av at alle nødmeldesentralene er samlokalisert føre til at nødetatene kommer raskere til hendelsesstedet og kan yte bistanden tidligere enn sammenlignet med nullalternativet. Den viktigste årsaken er bedre informasjonsutvikling og koordinering av responsen ved nødsituasjoner. I alternativ 3 er grunnlaget for informasjonsutveksling og koordinering noe svakere sammenlignet med alternativ 1 og 2.

Til sammen vurderes derfor kvantum som middels positivt for alternativ 1 og 2. Årsaken til kvantum ikke vurderes som stor positivt skyldes at andelen av innbyggere og besøkende som kommer ut for hendelsene hvor nødetatene rykker ut er relativt liten. For alternativ 3 er kvantum vurdert som liten siden ikke alle tre nødmeldetjenestene er samlokalisert.

Steg 2: Enhetsverdi

For alle tre alternativer vil raskere responstid kunne føre til at flere liv reddes eller bidra til raskere behandling av skadde personer. Raskere responstid vil også kunne bidra til sikring av materielle verdier, for eksempel i forbindelse med brann. Et reddet liv har høy samfunnsøkonomisk verdi, og verdien for virkningen kortere responstid er derfor vurdert som høy.

Steg 3: Samfunnsøkonomisk verdi

Basert på vurdering av kvantum og enhetsverdi er den samfunnsøkonomiske verdien av virkningen raskere responstid verdsatt til stor positiv. Tabell 7.6 oppsummerer verdsettingen av virkningen kortere responstid.

Tabell 7.6 **Verdsetting av kortere responstid**

Kortere responstid	Kvantum	Enhetsverdi	Samfunnsøkonomisk verdi
Nullalternativet	-	-	-
Alternativ 1	Middels positivt	Høy	Stor positiv
Alternativ 2	Middels positivt	Høy	Stor positiv
Alternativ 3	Liten positivt	Høy	Middels positiv

7.4.4 Økt kvalitet i beslutningene – økt trygghet i regionen

En samlokalisering av nødmeldetjenestene kan også bidra bedre beslutninger. Denne forbedringen springer ut av en tettere samhandling mellom etatene, som nå har nære og mer dynamisk samarbeid i hverdagen. På **strategisk nivå** styrkes mulighetene for å prioritere mellom ulike behov, oppdrag og forventninger på et overordnet nivå.

På **operasjonelt nivå** vil bedre beslutninger muliggjøre en mer helhetlig reaksjon på hendelsene, med bedre koordinering og fordeling av ansvar. Dette gir økt kvalitet i responsen. Dette har særlig relevans ved mer komplekse nødsituasjoner oppstår, som krever samordnet innsats fra flere etater samtidig.

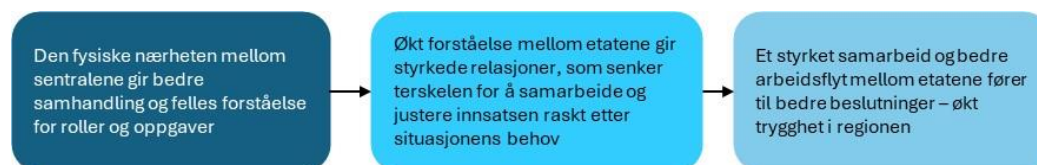
I tillegg til bedre operativ effektivitet, skapes det gjennom samlokaliseringen et praksisfellesskap der nødetatene deler erfaringer og utvikler felles forståelse for hverandres roller. Denne kontinuerlige kunnskapsdelingen forbedrer både det faglige nivået og evnen til å samarbeide i akutte situasjoner.

Operatørene lærer å innhente og dele informasjon på en mer presis og relevant måte, noe som fører til raskere og bedre informerte beslutninger. Ved å ha direkte tilgang til hverandres fagkunnskap øker bevisstheten om både egne og andres kompetanse, noe som fører til en mer effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser.

Samlokaliseringen kan også styrke de uformelle relasjonene mellom operatørene, som vil senke terskelen for å ta kontakt og samarbeide på tvers av etatene. Dette gjør at de raskere kan justere innsatsen i henhold til behovene i ulike nødsituasjoner. Under større og mer kompliserte hendelser blir denne fordelingen tydelig, da operasjonene kan gjennomføres mer smidig og med færre hindringer knyttet til kommunikasjon og ressursfordeling. Sammen vil disse faktorene skape en bedre tilpasset og høyere kvalitet på responsen til nødsituasjoner, som videre vil minimere skadeomfang og potensielt redde liv.

På **taktisk nivå** vil innsatsmannskapene benyttes der det til enhver tid er størst behov. Dette innebærer at de som har størst behov for bistand og hjelp prioriteres og mottar tjenesten først. Noe som i sum skaper økt trygghet for innbyggerne i regionen

Figur 8 under oppsummerer årsak-virkningskjeden for for bedre beslutninger - økt trygghet i regionen

Figur 8 Årsaks-virkningskjeden for bedre beslutninger - økt trygghet i regionen

Steg 1: Kvantum

Også for denne virkningen forventes det at alle innbyggere og besøkende som er innenfor de tre nødmeldesentralenes geografiske regioner, inkludert Svalbard. Antall berørte vurderes derfor som stor. Når det gjelder hvor stor påvirkning raskere responstid har for alle innbyggere og besøkende i regionen er påvirkningen vurdert som større for alternativ 1 og 2 enn for alternativ 3. I alternativ 3 er 113-sentralen lokalisert i Forskningsparken. Siden ikke alle tre nødmeldetjenestene er samlokalisert, vil grunnlaget for strategisk, operasjonelt, og taktisk samarbeid være redusert. Dette skyldes primært ulik forståelse av hendelsen, som igjen vil redusere mulighetene for å koordinere ressursene sammenlignet med alternativene hvor alle tre nødmeldesentralene er samlokalisert.

Til sammen vurderes derfor kvantum som middels positivt for alternativ 1 og 2. Årsaken til kvantum ikke vurderes som Stor positivt skyldes at andelen av innbyggere og besøkende som kommer ut for hendelsene hvor nødetatene rykker ut er relativt liten. For alternativ 3 er kvantum vurdert som liten siden ikke alle tre nødmeldetjenestene er samlokalisert

Steg 2: Enhetsverdi

Økt kvalitet i beslutningene vil også føre til at nødetatene kan ta bedre valg og dermed utøve tjenestene ved hendelsesstedet bedre sammenlignet med nullalternativet. I tillegg vil mer koordinerte tjenester etatene imellom å gjøre nødmeldesentralene formåls effektive. Det vil si at det i større grad tas rett valg på hendelsesstedet.

Samlet sett gir dette økt trygghet for innbyggerne i regionen som igjen har positive effekter for tilliten til nødetatene. Samlet sett innebærer dette en bedre beredskap i normal situasjon for samfunnet.

Økt trygghet for innbyggerne i regionen vurderes å ha middels samfunnsøkonomisk verdi, og enhetsverdien for virkningen *Økt kvalitet i beslutningene* er derfor vurdert som høy for alle tre alternativer

Steg 3: Samfunnsøkonomisk verdi

Basert på vurdering av kvantum og enhetsverdi er den samfunnsøkonomiske verdien av virkningen *Økt kvalitet i beslutningene* verdsatt til stor positiv for alternativ 1 og 2 og middels positiv for alternativ 3. Tabell 7.7 oppsummerer verdsettingen av virkningen økt kvalitet i beslutningene.

Tabell 7.7 Verdsetting av økt kvalitet i beslutningene

Økt kvalitet i beslutningene	Kvantum	Enhetsverdi	Samfunnsøkonomisk verdi
Nullalternativet	-	-	.
Alternativ 1	Middels positivt	Middels	Middels positiv
Alternativ 2	Middels positivt	Middels	Middels positiv
Alternativ 3	Liten positivt	Middels	Liten positiv

7.4.5 Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen

Samlokaliseringen av nødmeldetjenestene legger grunnlag for en bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen. På **strategisk nivå** styrkes oversikten og forståelsen av hendelsene som gir bedre og riktige beslutninger. Dette innebærer at man kan hente ut mer av den innsatsen gjennom fellesskapet på strategisk nivå. I et strategisk perspektiv medfører dette at de tre nødetatene arbeider mot felles mål.

På **operasjonelt nivå** blir det mulig at operatørene fra ulike etater deltar i felles opplæring og erfaringsutveksling som gir bedre innsikt i hvordan de andre nødmeldingssentralene fungerer. Denne utvekslingen styrker både operatørenes forståelse av de andre etatenes operasjoner og deres evne til å koordinere effektivt under komplekse nødsituasjoner. På denne måten øker den samlede kompetansen i nødmeldesentralene, noe som kommer innbyggerne til gode ved at tjenesten blir mer helhetlig og samordnet.

Et annet viktig aspekt er økt tillit og felles situasjonsforståelse, som blir oppnådd gjennom hyppigere interaksjoner og felles aktiviteter mellom de ulike etatene. Dette skaper et sterkere bånd mellom operatørene, der de i større grad stoler på hverandres vurderinger og beslutninger. Tillit er avgjørende i kritiske situasjoner, og når nødetatene deler en felles forståelse av situasjonen, kan de handle raskere og mer presist for å imøtekomme innbyggernes behov. Samtidig vil denne tverretatlige læringen bidra til en profesjonalisering av operatørrollen. Ved å arbeide tettere sammen har operatørene fått tydeligere definerte roller på tvers av de tre nødmeldetjenestene. Samtidig vil kompetansen øke. Samlet bidrar dette at nødmeldetjenestene er mer forberedt på å møte ulike typer utfordringer.

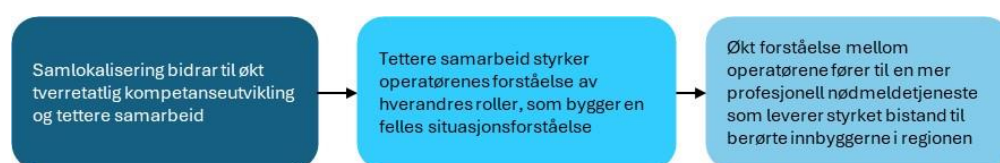
I tillegg kan det vokse frem en felles læringskultur på tvers av nødmeldesentralene, hvor operatørene kontinuerlig lærer av hverandres erfaringer og arbeidspraksiser. Dette fører til en jevn forbedring av både arbeidsmetoder og rutiner, som gir mer konsistente og profesjonelle tjenester til innbyggerne. Den fysiske nærheten som samlokaliseringen medfører, har også gjort det enklere for operatørene å

gi og motta umiddelbare tilbakemeldinger etter hendelser. Denne raske tilbakemeldingen muliggjør hurtige justeringer av praksis og læring i sanntid, noe som igjen bidrar til en mer effektiv og responsiv tjeneste. Til sammen gjør disse elementene at innbyggerne vil oppleve en mer enhetlig, profesjonell og behovstilpasset nødmeldetjeneste.

Her er det viktig å påpeke at det også finnes negative effekter av samlokalisering. I dagens organisering er det tett samhandling mellom nødmelde-operatørene og det øvrige fagmiljøet på sykehuset. Dette bidrar til økt kvalitet og bistand til pasienter på vei til sykehuset, da operatørene fortløpende kan be om faglig bistand fra spesialister innen ulike fagfelt. I disse tilfellene kan en samlokalisert sentral redusere eller fjerne muligheten til å hente inn spesialister til 113-sentralen og koble disse direkte inn i samtalen med legevaktslege eller ambulansepersonell ute i regionen. På den andre siden har enkelte ansatte ved 113-sentralen gitt uttrykk for at denne praksisen bidrar til økt støy i sentralen, og blant annet politiet valgt å ikke videreføre denne praksisen for å sikre arbeidsro i håndteringen av andre pågående hendelser.

På **taktisk nivå** styrkes innsatsmannskapenes muligheter til løse oppgavene i et fellesskap med klare linjer og mindre usikkerhet. Dette skyldes en klar forståelse gjennom hele beslutningskjeden. Noe som kommer innsatsmannskapene til gode, og den enkelte berørte innbygger for bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen

Figur 9 under oppsummerer årsak-virkningskjeden for bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen.

Figur 9 Årsaks-virkningskjeden for bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen

Steg 1: Kvantum

Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen forventes å berøre alle innbyggere og besøkende som er innenfor de tre nødmeldesentralenes geografiske regioner, inkludert Svalbard. Antall berørte vurderes derfor som stor. Imidlertid vil det være noe forskjeller mellom alternativ 1 og 2 og alternativ 3 når det gjelder hvor stor påvirkningen Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen. Dette skyldes at når 113-sentralen ikke er samlokalisert med 110- og 112-sentralen, er det mindre grunnlag for at nødmeldesentralene gir faglig veiledning, samt ta i bruk rette ressurs uavhengig om det gjøres nødetatene, frivillige ressurser og næringslivet. I tillegg vil det i alternativ 1 og være større muligheter for å oppnå tverretattlig kompetanseutvikling og samarbeid, hyppigere interaksjoner og felles aktiviteter mellom de ulike nødmeldesentralene. Dette innebærer at grunnlaget for å bygge tillit mellom de tre nødmeldetjenestene er noe svakere i alternativ 3. Antall påvirkete vurderes derfor for større i alternativ 1 og 2 enn for alternativ 3.

Til sammen vurderes derfor kvantum som middels positivt for alternativ 1 og 2. Årsaken til kvantum ikke vurderes som Stor positivt skyldes at andelen av innbyggere og besøkende som kommer ut for hendelsene hvor nødetatene rykker ut er relativt liten. For alternativ 3 er kvantum vurdert som lite positivt siden ikke alle tre nødmeldetjenestene er samlokalisert.

Steg 2: Enhetsverdi

Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen som følge av økt tverretattlig kompetanseutvikling og samarbeid, felles læringskultur, som igjen bidrar til mer tillit på tvers av nødmeldetjenestene vil før til at man i kritiske situasjoner og hendelser tar gode beslutninger som styrker tjenestenes kvalitet. Samlet sett vil dette kunne redde flere liv eller bidra til raskere behandling av skadde personer.

Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen vil også kunne bidra til sikting av verdier, for eksempel i forbindelse med brann. Et reddet liv har høy samfunnsøkonomisk verdi, og verdien for virkningen *Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen* er derfor vurdert som høy for alle tre alternativer.

Steg 3: Samfunnsøkonomisk verdi

Basert på vurdering av kvantum og enhetsverdi er den samfunnsøkonomiske verdien av virkningen *Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen* er verdsatt til stor positiv for alternativ 1 og 2 og middels positiv for alternativ 3. Tabell 7.8 oppsummerer verdsettingen av virkningen *Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen*.

Tabell 7.8 Verdsetting av bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen

Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen	Kvantum	Enhetsverdi	Samfunnsøkonomisk verdi
Nullalternativet	-	-	-
Alternativ 1	Middels positivt	Høy	Stor positiv
Alternativ 2	Middels positivt	Høy	Stor positiv
Alternativ 3	Liten positivt	Høy	Middels positiv

7.4.6 Økt totalberedskap i nordområdene

På et **strategisk nivå** vil samlokaliseringen styrke det overordnede samarbeidet mellom ledelsen i de ulike nødetatene. Dette strategiske samarbeidet legger grunnlaget for bedre koordinering og planlegging, både i forhold til beredskap katastrofesituasjoner og krig. Dette innebærer at myndighetene mangler kontroll på hendelsesforløpet. Når ledelsen kan samarbeide tettere, er det mulig å utvikle og iverksette felles strategier som styrker samfunnets totale beredskap.

På et **operasjonelt nivå** vil nødmeldetjenestene gi gevinster for samfunnets samlede innsats ved katastrofesituasjoner og krig. En av de mest fremtredende fordelene er mer effektiv koordinering på ledelsesnivå. Ved at ledelsen i de ulike etatene arbeider tettere sammen, blir det enklere å tilrettelegge for tverretattlig koordinering og samhandling. Dette styrker beslutningsprosessene under kritiske hendelser, der rask og presis informasjon kan deles, og der beslutninger kan fattes på et felles grunnlag. Resultatet er en mer effektiv håndtering av situasjoner, noe som er avgjørende i alt fra daglig drift til store kriser.

Daglig samhandling og ansikt-til-ansikt-kommunikasjon mellom operatørene vil også bidra til å bygge tillit og respekt mellom nødmeldetjenestene. Denne tilliten er avgjørende for godt samarbeid ved katastrofesituasjoner og krig.

Tillit gjør at man kan stole på hverandre for å håndtere komplekse utfordringer. Når respekten og tilliten øker, blir samarbeidet mer sømløst og effektivt, og den samlede innsatsen i nødsituasjoner blir mer helhetlig og koordinert. Samlokaliseringen kan dermed bidra til en mer robust, samkjørt og profesjonalisert respons i alle typer nødsituasjoner som kan oppstå i krise og krig.

På **et taktisk nivå** vil innsatsmannskapet inngå i samfunnets totale beredskap. I den øvre delen av krisespekteret settes det store krav til risikovurderinger, koordinering og samhandling for å håndtere komplekse problemstillinger. I slike hendelser vil kunnskap, kompetanse og ferdigheter bli satt på prøve, og nødetatene må raskt kunne omstille seg ettersom situasjonen endrer på seg. Gjennom en samlokalisering vil man gjøre grunnlaget for en sømløs beslutningskjede fra innsatsmannskapene og opp til opp til operasjonelt og strategisk nivå mer robust.

En ekstra dimensjon er at en samlokalisert sentral vil kunne formidle oppdaterte situasjonsrapporter om hendelser i det øvre krisespekteret i sivil sektor til **politisk nivå** i Norge. Dette er hendelser hvor det vil være stor usikkerhet og hvor det stilles store krav til informasjonen som videreformidles til nasjonale myndigheter. Her er det viktig å påpeke at det blant nødetatene kun er politiet som har mulighet til å kommunisere på gradert plattform, noe som vil være en viktig forutsetning ved håndteringen av denne type hendelser.

Steg 1: Kvantum

Økt totalberedskap i nordområdene, forventes å berøre alle innbyggere i Norge. Antall berørte vurderes derfor som stor. Imidlertid vil det også her være noe forskjeller mellom alternativ 1 og 2 og alternativ 3 når det gjelder antall påvirkete. Dette skyldes at når 113-sentralen ikke er samlokalisert med 110- og 112-sentralen i alternativ 3, er det i mindre grunnlag for å oppnå mer effektiv koordinering på ledelsesnivå, for tverretattlig koordinering og samhandling og tillit og respekt mellom nødmeldetjenestene. Dette innebærer også at grunnlaget for å bygge robusthet i de store hendelsene. Det gir også et større fagmiljø som kan håndtere et større ressurspådrag fra frivillige og næringslivet. Antall påvirkete vurderes derfor for større i alternativ 1 og 2 enn for alternativ 3.

Til sammen vurderes derfor kvantum som stor positivt for alternativ 1 og 2, siden virkningen har betydning for hele nasjonen. For alternativ 3 er kvantum vurdert som middels positivt siden ikke alle tre nødmeldetjenestene er samlokalisert.

Steg 2: Enhetsverdi

Som følger av bedre koordinering på operasjonelt og strategisk nivå får vi økt totalberedskap i nordområdene. Dette gir grunnlaget for bedre samhandling mellom innsatsmannskapene og gir en mer robust beredskap ved katastrofesituasjoner og krig.

Samlet sett vil dette kunne redde flere liv eller bidra til raskere behandling av skadde personer, samt materielle verdier. Dette har høy samfunnsøkonomisk verdi, og verdien for virkningen *økt totalberedskap i nordområdene* er derfor vurdert som høy.

Steg 3: Samfunnsøkonomisk verdi

Basert på vurdering av kvantum og enhetsverdi er den samfunnsøkonomiske verdien av virkningen *økt totalberedskap i nordområdene* verdsatt til stor positiv for alternativ 1 og 2 og middels positiv for alternativ 3. Tabell 7.9 oppsummerer verdsettingen av virkningen profesjonalisering av samfunnet samlede innsats.

Tabell 7.9 Verdssettingen av økt totalberedskap i nordområdene

Økt totalberedskap i nordområdene	Kvantum	Enhetsverdi	Samfunns-økonomisk verdi
Nullalternativet	-	-	-
Alternativ 1	Stor positivt	Høy	Meget stor positiv
Alternativ 2	Stor positivt	Høy	Meget stor positiv
Alternativ 3	Liten positivt	Høy	Stor positiv

7.4.7 Oppsummering av ikke prissatte virkninger

Tabellen under gir en samlet oversikt over de ikke-prissatte virkningene.

Tabell 7.10 Samlet oversikt over de ikke-prissatte virkningene

Ikke-prissatte virkninger	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Kortere responstid	-	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Økt kvalitet i beslutningene	-	Middels positiv	Middels positiv	Liten positiv
Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen	-	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Økt totalberedskap i nordområdene	-	Meget stor positiv	Meget stor positiv	Stor positiv

Oversikten viser at alternativ 1 og 2 vurderes å ha størst samfunnsøkonomisk verdi når de ikke-prissatte virkningene legges til grunn. Økt totalberedskap i nordområdene verdsettes høyest. Dette skyldes at virkningen har stor nasjonal betydning og viser at nødmeldesentralene i Tromsø har en viktig rolle i den nasjonale beredskapen, og at dette vil bli styrket ved en samlokalisering.

7.5 Realopsjoner

Verdien av realopsjoner består i de muligheter for fleksibilitet som ligger i alternativene hvis ny informasjon kommer til etter beslutningstidspunktet for tiltaket. Eksempel på ny informasjon kan være at behovet endrer seg eller at tilgrensende prosjekter påvirker gjennomføringen av tiltaket. Politiet planlegger å gjøre ombygginger i eksisterende politibygge i Tromsø. Her vil det være en opsjonsverdi for dette alternativet siden dette åpner for at man kan ivareta nødmeldetjenestenes behov i kombinasjon med ombygginger i eksisterende politibygge i Tromsø. Blant annet vil man kunne ha stordriftsfordeler knyttet til omreguleringen, prosjekteringen og selve planlegging og gjennomføring av flyttingen.

I denne konseptutredningen er et skissert flere tomtealternativer for alternativ 2. For hver av disse lokaliseringene vil det være knyttet usikkerhet med hensyn til blant annet regulering, grunnforhold og

muligheten til å anskaffe tomten. Slik sett kan alternativ 2 ha en egen opsjonsverdi, siden man ikke har bundet seg til en bestemt tomt eller lokasjon.

7.6 Fordelingsvirkninger

Selv om den samfunnsøkonomiske analysen viser at tiltaket totalt sett er lønnsomt for samfunnet, kan enkelte grupper komme dårligere ut som følge av tiltaket. Ofte vil det være slik at det er noen grupper som vinner og noen som taper på at et offentlig tiltak iverksettes. Hvordan nytte- og kostnadsvirkningene fordeler seg mellom ulike grupper i samfunnet, kalles fordelingsvirkning.

Realiseringen av SAMLOK Tromsø har fordelingsvirkninger knyttet til at tiltaket krever skattefinansiering. Årsaken til dette er at noen betaler mer skatt enn andre, samtidig som de som betaler mest skatt ikke nødvendigvis er de som har størst nytte av de kollektive godene som samfunnet tilbyr. Skattefinansiering er imidlertid en akseptert form for finansiering av kollektive goder. Utover dette er det ikke identifisert noen fordelingsvirkninger av tiltaket SAMLOK Tromsø.

8 Anbefalt konsept

Vi har gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse av de ulike alternativene. Det innebærer at vi har gjort en vurdering av kostnad- og nyttevirkninger. I tillegg har vi gjort en kvalitativ vurdering av gjennomføringsrisikoen ved hvert alternativ. I dette kapitlet presenteres den samlede vurderingen og det anbefalte konseptet.

8.1 Samlet vurdering og anbefalt konsept

Generelt viser utredningen at SAMLOK Tromsø gir bedre rammebetingelser slik at regionen får bedre ivaretagelse av innbyggernes sikkerhet og trygghet. Tabell 8.1 oppsummerer alternativanalysen og angir gjennomføringsusikkerhet og rangering av konseptene.

Tabell 8.1 Alternativanalyse og rangering av konseptene

	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Prissatte virkninger MNOK Netto nåverdi				
Omstillingskostnader	kr -	kr 23	kr 23	kr 13
Leie av areal	kr 51	kr 92	kr 143	kr 143
Driftskostnader	kr 1 500	kr 1 538	kr 1 538	kr 1 538
Skattefinansieringskostnad	kr 310	kr 306	kr 315	kr 313
Sum prissatte virkninger	kr 1 861	kr 1 958	kr 2 019	kr 2 007
Netto nåverdi samfunnsøkonomisk kostnad		kr 97	kr 157	kr 146
Annuitet netto nåverdi		kr 5	kr 8	kr 7
Ikke prissatte virkninger				
Kortere responstid	-	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Økt kvalitet i beslutningene	-	Middels positiv	Middels positiv	Liten positiv
Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen	-	Stor positiv	Stor positiv	Middels positiv
Økt totalberedskap i nordområdene	-	Meget stor positiv	Meget stor positiv	Stor positiv
Rangering	0	1	2	3

Rangering og konklusjon

Alternativ 1, som innebærer at 110, 112 og 113 samlokaliseres ved politihuset i Tromsø, vurderes som det beste alternative og gis dermed beste rangering. Alternativ 1 vil legge best til rette for økt sikkerhet og trygghet for befolkningen. Dette skyldes at de ikke prissatte virkningene har størst samfunnsøkonomisk verdi sett opp mot kostnadene. Gjennom dette alternative er det lagt til grunn for:

- Kortere responstid
- Økt kvalitet i beslutningene
- Bedre kvalitet i bistanden til berørte innbyggerne i regionen
- Økt totalberedskap i nordområdene

Gjennom disse positive samfunnsøkonomiske virkningene er det grunn til å anta at flere liv vil bli reddet, skadde vil bli bedre ivaretatt, og verdier vil bli sikret i forbindelse med for eksempel brann.

Basert på informasjonen om de prissatte og ikke-prissatte virkningene er den samlede konklusjonen at alternativ 1 legges til grunn for den fremtidige utviklingen nødmeldetjenestene i Tromsø. Det anbefalte alternativet vil være et godt grunnlag for at nødmeldetjenestene i Tromsø blir et kraftsenter som ivaretar innbyggernes sikkerhet og trygghet. Dette skjer gjennom at samlokalisering av nødmeldesentralene fører til raskere og mer effektiv informasjonsutveksling mellom nødetatene, noe som styrker operatørenes situasjonsforståelse og gjør det mulig å respondere raskere på nødsituasjoner. Videre vil den fysiske nærheten mellom operatørene i de tre nødmeldetjenestene bidra til raskere deling av informasjon og felles beslutningstaking, noe som gir en mer helhetlig og koordinert respons på komplekse nødsituasjoner. Samtidig vil det bli mulig for felles øvelser og treninger, som harmoniserer rutiner og prosedyrer, og styrker samhandlingen og forståelsen mellom nødmeldesentralene. Når det legges til rette for tettere samarbeid på ledelsesnivå og daglig samhandling mellom operatørene bygges tillit og respekt. Dette kan være avgjørende for effektiv håndtering av krisesituasjoner. Til sammen styrker dette samfunnets totale beredskap og evne til å håndtere kriser og krig.

For alternativ 1 vil samfunnet bruke rundt 5 millioner kroner per år for å oppnå de samfunnsøkonomiske virkningene. Dette beløpet skal fordeles på UNN, Troms politidistrikt og Tromsø kommune. Fordelingen må gjøres i neste fase av prosjektet.

9 Veien videre

Dette kapittelet peker fremover knyttet til gjennomføring av det anbefalte alternativet; SAMLOK Tromsø gjennomføres ved at 110-, 112- og 113-sentralene samlokaliseres ved politihuset i Tromsø. Det anbefales at prosjektet knyttes til politiets arbeid med å bygge om dagens politihus i Tromsø. Alternativet innebærer at dagens leieavtale med Statsbygg utvides med de nye arealene og at det utarbeides en fremleiekontrakt til UNN og Tromsø kommune. Her er det mulig å innhente erfaringer fra blant annet SAMLOK i Agder.

9.1 Prosjektspesifikke suksessfaktorer og fallgruver

Kritiske suksessfaktorer er forhold som prosjektet må lykkes med for å oppnå gode resultater gitt målsettingene. Primært vil disse være knyttet til resultatmålene (Kostnad, Kvalitet og Tid) som dernest gir effektmåloppnåelse og nytteverdi. Suksessfaktorene gjelder i utgangspunktet alle prosjektets aktører, og gir et bilde over hva som kreves av aktørene for at prosjektet skal bli en suksess. Ut ifra suksessfaktorene vil en vurdere de mest relevante tiltak som optimaliserer mulighetene å oppnå prosjektets målsettinger.

Det er identifisert en rekke kritiske suksessfaktorer, som i ulik grad vil treffe ett eller flere resultatmål og dernest effektmålene. Nærmere analyser og tiltak vil gjøres i neste fase når resultatmålene utarbeides.

Tabell 9.1 Kritiske suksessfaktorer

Kritiske suksessfaktorer	Kritiske suksessfaktorer
Det må sikres nødvendig fleksibilitet i løsningen slik at den er levedyktig over hele prosjektets levetid. Dette innebærer fleksible løsninger for utvidelser og omgjøring knyttet til endringer i teknologi, organisatoriske endringer mv.	Kvalitet, Økonomi
Godt forankrede brukerbehov med alle brukergrupper for å sikre riktig funksjonalitet i alle deler av senteret.	Kvalitet
Tidlig igangsetting av planprosess med tanke på regulering og med tidlig involvering av regulerende myndigheter.	Tid
God prosjekteierstyring for å sikre effektive beslutningsprosesser og nødvendig ressurstilgang.	Tid, Økonomi
God forankring og kommunikasjon av andre pågående tiltak, utredninger og analyser som vil kunne påvirke dimensjoneringen av SAMLOK Tromsø.	Kvalitet
Markedskontakt for å sikre best mulig oversikt eiendomsutviklere, dersom det viser seg at samlet lokasjon på politihuset ikke er mulig.	Økonomi, tid
Oppmerksomhet på tekniske løsninger knyttet til byggets egenart og nødvendige integrasjoner med annet spesielt brukerstyr.	Kvalitet, tid, økonomi
God og presis kommunikasjon med alle relevante interessenter og aktører for sikre både plan-/reguleringsprosesser og beslutningsprosesser for øvrig.	Tid, økonomi

9.2 Forslag til risikoreduserende tiltak

I arbeidet med konseptutredningen er det jobbet systematisk med å identifisere arealbehov og hvilke funksjoner SAMLOK Tromsø skal ha. Likevel vil det være usikkerhet knyttet til detaljering av lokalene. Det er grunn til å anta at denne usikkerheten vil reduseres betydelig gjennom neste fase, hvor det bør settes av tid og ressurser til involvering av interessenter.

Gjennomføringen av SAMLOK Tromsø må planlegges grundig. Avveiningen av hvor grundige analyser som bør gjennomføres i neste fase er alltid krevende. På den ene siden reduserer analysene kostnadsusikkerhet, men samtidig vil analysene i seg selv kunne ha en betydelig kostnad.

Det knytter seg usikkerhet både til detaljeringen av anbefalt konsept, omgivelsene prosjektet skal realiseres i, og markedssituasjonen. Usikkerheten knyttet til detaljering er naturlig gitt fasen prosjektet befinner seg i, og det må legges til grunn at denne usikkerheten reduseres betydelig gjennom neste fase.

9.3 Viktige elementer til et videre arbeid med en gevinstrealiseringsplan

En viktig forutsetning for den samfunnsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet er sikring av gevinstrealisering. De identifiserte positive samfunnsøkonomiske virkningene kommer ikke av seg selv. I det anbefalte alternativet om å samlokalisere nødmeldesentralene i politihuset i Tromsø er det satt av 14 millioner kroner til flytteprosessen, det vil si ressurser til organisasjonsutvikling, kompetansebygging med mer. Det er nødvendig at det settes av tilstrekkelig med ressurser til dette arbeidet siden de positive samfunnsøkonomiske virkningene er sårbare. Når tre ulike virksomheter skal flytte sammen hos en av partene, er det viktig at arbeidskultur og måten den løpende driften gjennomføres på ikke defineres av den ene parten. Slik sett kan det være utfordrende å få realisert gevinstene. Erfaringene fra planleggings og gjennomføringsprosessen for SAMLOK Agder er at de tre nødmeldesentralene likestilles og at man anerkjennes hverandres kultur og arbeidsmetoder. Slik sett er det nødvendig at det etableres et programkontor som planlegger, styrer og koordinerer alle aktiviteter knyttet til planleggings- og gjennomføringsprosessen for SAMLOK Tromsø.

Referanser

- *Sluttrapport for idéfase Arktisk nød- og beredskapssenter* (Multiconsult, januar 2023)
- *Anbefalinger - En forbedret norsk nødmeldingstjeneste* (Sluttrapport fra Nasjonalt Nødmeldingsprosjekt, des. 2014)
- *Nærpolitireformen* (Prop. 61 LS (2014-15))
- *Gjørø-kommisjons rapport* (NOU 2012:14)
- *Stortingsmelding 10 (2016-2017) - «Risiko i et trygt samfunn»*
- *Oppdrag — Samlokalisering av nødmeldesentraler* (JD, 31.05.2015)
- *Aktiviteter for å fremme samvirke i samlokaliserte nødmeldingssentraler* (Politidirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, mai 2017)
- *Sentrale elementer vedrørende organisering av AMK-sentralene* (HOD, 2016)
- *Gevinstrealiseringsplan SAMLOK v 2.0* (DSB og POD, mai 2017)
- *Samlokalisering bygger tillit i nødmeldingstjenesten* (Ellingsen og Antonsen, Norsk statsvitenskaplig tidsskrift, Årgang 33, nr. 3-4–2017)
- *Samlokaliserte nødmeldesentralers påvirkning på samfunnssikkerhet* (Sporsheim Gundersen, NTNU 2018)
- *I ensom majestet* (Johansen, UiT, 2018)
- *Følgforskning på samlokalisering av nødetatene i Bodø* (Sintef, mars 2021)
- *Intensjonsavtale for samlokalisering av nødetatenes alarmsentraler* (Bodø, sept. 2013)
- *Sluttrapport Samlok Nord* (Flage, nov. 2020)
- *V3.2 2022 (UO) Kravspesifikasjon Operasjonssentral* (Politiets Fellestjenester, jan. 2021)
- *Kravspesifikasjon for leieobjekter i politiet - Operasjonssentral og krisehåndtering V3.3 – 2022*